

УДК 327.39(477):061.1ЄС

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет
імені Івана Франка
(79000, м. Львів, вул. Університетська, 1)

ЗВІТ
ПРО ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ РОЗРОБКИ
“ФОРМУВАННЯ ЗАХІДНОГО ВЕКТОРА ІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
В КОНТЕКСТІ ЇЇ РЕГІОНАЛЬНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ”

2007

РЕФЕРАТ

Звіт про НДР: 83 с., 69 рис., 21 табл., 3 додатки, 54 джерела.

Об'єктом дослідження була ситуація з зовнішньополітичними уподобаннями населення головних регіонів України – південно-східного, західного і центрального. Вивчалися позиція щодо євроатлантичної інтеграції України провідних політичних сил того чи іншого регіону, місцевих органів самоуправління, а також мешканців великих промислових і культурних центрів – Донецька, Одеси, Львова, Вінниці й Києва. Водночас досліджувалася думка щодо вибору Україною головного вектора своєї інтеграції експертів з даного питання.

Метою роботи було розробити науковий метод комплексного моделювання зовнішньої політики держави з урахуванням її регіональних особливостей та визначити ефективність його застосування в міжнародних відносинах.

Методика дослідження – моніторинг динаміки зовнішньополітичних уподобань мешканців головних регіонів України, збір емпіричних даних щодо ставлення провідних політичних і суспільно-економічних інституцій до зовнішньополітичних ініціатив, проведення фокус-групових досліджень з окремих аспектів міжнародної інтеграції України за участю фахівців з міжнародних відносин та питань зовнішньої політики в різних регіонах України, а саме у Львові, Києві, Донецьку, Одесі та Вінниці.

Методом порівняльного аналізу офіційних документів, результатів соціологічних досліджень та власних емпіричних фокус-групових досліджень встановлено значну розбіжність зовнішньополітичних пріоритетів південно-східного, центрального та західного регіонів України. У зв'язку з цим при виробленні пріоритетних завдань зовнішньої політики України на найближче майбутнє слід враховувати регіональні уподобання мешканців України. Однак, домінуючим повинен стати загальнонаціональний інтерес, який полягає в необхідності вступу України до євроатлантичних структур, оскільки це є гарантією недоторканості кордонів і територіальної цілісності нашої держави.

ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ, РОЗШИРЕННЯ НАТО, УКРАЇНА, НАТО, ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ, РЕГІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ, ПІВДЕННО-СХІДНИЙ РЕГІОН, ЦЕНТРАЛЬНИЙ РЕГІОН, ЗАХІДНИЙ РЕГІОН.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1 Аналіз ставлення мешканців південно-східного регіону (Донецьк та Одеса) до питання євроатлантичної інтеграції України.....	9
2 Ставлення до вступу до НАТО мешканців центрального регіону (фокус-групове дослідження у Вінниці та Києві).....	33
3 Бачення євроатлантичного курсу мешканцями західного регіону (за результатами дослідження у м. Львові).....	47
Висновки.....	56
Рекомендації.....	62
Список літератури.....	64
Додаток А. Запитання, які було поставлено учасникам опитувань.....	68
Додаток Б. Зведені таблиці та діаграми за результатами опитування в 5 містах.....	69

ВСТУП

Після розпаду Радянського Союзу двополюсний світ припинив своє існування. Сьогодні відбувається формування багатополусної світової моделі. Її центрами стануть китайська, індуська, євроатлантична, мусульманська, нова панамериканська і, можливо, російська спільноти. Україна не може опинитися поза цією моделлю і повинна визначити своє місце. Звичайно, за всіма параметрами вона найбільше тяжіє до євроатлантичної цивілізації, військово-політичним виразником якої є Північноатлантичний альянс.

Події, що характеризують розвиток європейського континенту та світу загалом в останні роки засвідчили, що провідне місце у структурі європейської та євроатлантичної системи безпеки посідає НАТО. Жодна інша міжнародна організація не виконує такого широкого комплексу функцій.

Важливість теми НАТО зумовлена тим, що у порівнянні з іншими країнами Центрально-Східної Європи Україна значно відстає в питаннях інформаційного забезпечення своєї зовнішньополітичної стратегії та національної безпеки. Метою дослідження було проведення всебічного аналізу різноманітних аспектів зовнішньої політики України, розробка конкретних моделей її реалізації та окреслення шляхів інформаційного забезпечення реалізації зовнішньої політики в експертному середовищі та серед населення, оскільки зовнішня політика, в силу об'єктивних обставин, стала визначальним чинником національної та міжнародної безпеки. У зв'язку з цим було проведено фокус-групові дослідження з окремих аспектів міжнародної інтеграції України за участю фахівців з міжнародних відносин та питань зовнішньої політики в різних регіонах України, а саме у Львові, Києві, Донецьку, Одесі та Вінниці.

Чи Україна повинна стати членом НАТО? Наскільки цей крок відповідає її національним інтересам? Чи вступ до НАТО дасть нашій державі змогу стати врешті-решт повноправним членом сім'ї європейських народів, сприятиме її соціальному і економічному розвитку, забезпечить стабільність у Європі? Такі

питання є сьогодні актуальними для України. В рамках науково-технічної розробки було здійснено опитування, в якому прийняли участь:

– 250 респондентів у Вінниці;

– 1000 респондентів в Донецьку. Опитування було проведено нашим співвиконавцем проекту – кафедрою міжнародних відносин і зовнішньої політики Донецького національного університету («Створення бази емпіричних та статистичних даних за результатами опитування щодо ставлення до НАТО і відносини Україна – НАТО в Донецькому регіоні»);

– 250 респондентів у Києві;

– 250 респондентів у Львові;

– 250 респондентів в Одесі.

Метою дослідження був збір емпіричних даних на підставі експертних фокус-групових досліджень громадської думки в східному, південному, центральному та західному регіонах України, щоб виявити та порівняти існуючі відмінності у сприйнятті громадянами нашої держави головних напрямків її зовнішньої політики та політики безпеки, зокрема курсу на євроатлантичну інтеграцію, а також вплив на стан їхньої свідомості інформаційних заходів у цій сфері держави, НУО та інших інституцій.

В рамках науково-технічної розробки було проведено фокус-групові експертні дослідження у п'яти містах різних регіонів України з метою порівняння сприйняття громадянами нашої держави головних напрямків її зовнішньої політики, зокрема курсу на євроатлантичну інтеграцію з публікованими інформаціями на цю тему та оцінками експертів з питань євроатлантичної інтеграції. Респондентами були представники громадських організацій, молодіжних об'єднань учнівської та студентської молоді, люди старшого віку, працівники бібліотечної сфери, а також представники місцевих органів влади та самоврядування, тобто ті хто мають вплив на формування суспільної свідомості громадськості регіонів.

Рівень компетенції респондентів у питаннях внутрішньої та зовнішньої політики, безпеки та інформування громадськості за нашими оцінками був різним –

від середньої зацікавленості, а відповідно й орієнтованості в цих питаннях, до мінімальної.

Слабкий рівень поінформованості населення регіонів, в яких здійснювалося дослідження респондентів щодо натовської проблематики, підтвердили відповіді опитуваних на запитання, які експерти задали в рамках пілотного опитування з метою виявлення загального стану поінформованості мешканців Вінниці, Києва, Донецька, Одеси та Львова:

- «Чи знаєте Ви скільки воєн розпочало НАТО?»:

Вінниця:

лише 3 % респондентів правильно відповіли на запитання (правильна відповідь — одну війну)

Донецьк:

Правильну відповідь вдалося отримати лише від 1% респондентів.

Київ:

Лише 5 % правильних відповідей

Львів:

7 % правильних відповідей

Одеса:

2% респондентів відповіли правильно

- «Де НАТО розпочало сучасну військову операцію: в Іраку чи в Афганістані»:

Вінниця:

78 % опитаних дали хибну відповідь на запитання, або не знали її зовсім, і лише 22% відповіли правильно: НАТО не розпочинало війни ані в Іраку, ані в Афганістані.

Донецьк:

88 % опитаних дали хибну відповідь на запитання, або не знали її зовсім, і лише 12 % відповіли правильно: НАТО не розпочинало війни ані в Іраку, ані в Афганістані.

Київ:

70 % опитаних дали хибну відповідь на запитання, або не знали її зовсім, і лише 30 % відповіли правильно: НАТО не розпочинало війни ані в Іраку, ані в Афганістані.

Львів:

68% опитаних дали хибну відповідь на запитання, або не знали її зовсім, і лише 32 % відповіли правильно: НАТО не розпочинало війни ані в Іраку, ані в Афганістані.

Одеса:

87 % опитаних дали хибну відповідь на запитання, або не знали її зовсім, і лише 13 % відповіли правильно: НАТО не розпочинало війни ані в Іраку, ані в Афганістані.

Результати пілотного дослідження підтвердили непоінформованість населення міст, які представляли учасники наших фокус-груп, а також питання зовнішньополітичних пріоритетів держави, і стали предметом нашого обговорення з останніми. Учасники фокус-груп репрезентували різні за віком та соціальним статусом групи населення вищезгаданих регіональних центрів України.

Вихідною тезою для нашого опитування стала теза про те, що „українські громадяни дуже мало знають як про НАТО, так і про ЄС, але ще менше — про те, як вплине на їхнє життя приєднання (чи неприєднання) України до євроатлантичних структур та структур Євросоюзу”.

1 АНАЛІЗ СТАВЛЕННЯ МЕШКАНЦІВ ПІВДЕННО-СХІДНОГО РЕГІОНУ (ДОНЕЦЬК ТА ОДЕСА) ДО ПИТАННЯ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Донецьк:

Учасникам опитувань було поставлено такі запитання:

1. Чи знаєте Ви щось про НАТО (Організацію Північно-Атлантичного договору)?
2. Чим на Вашу думку є НАТО?
3. Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?
4. Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?
5. Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?
6. Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?
7. Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації євроінтеграційного курсу держави?
8. Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?
9. Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?
10. Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?
11. Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?

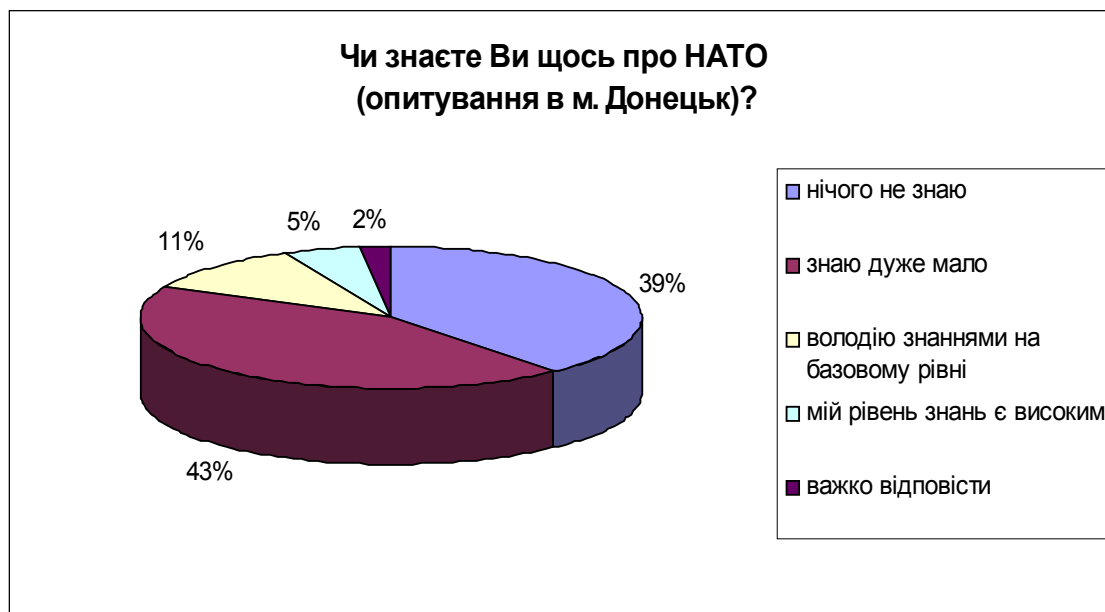

Рисунок 1.1 Чи знаєте Ви щось про НАТО
(Організацію Північноатлантичного договору)

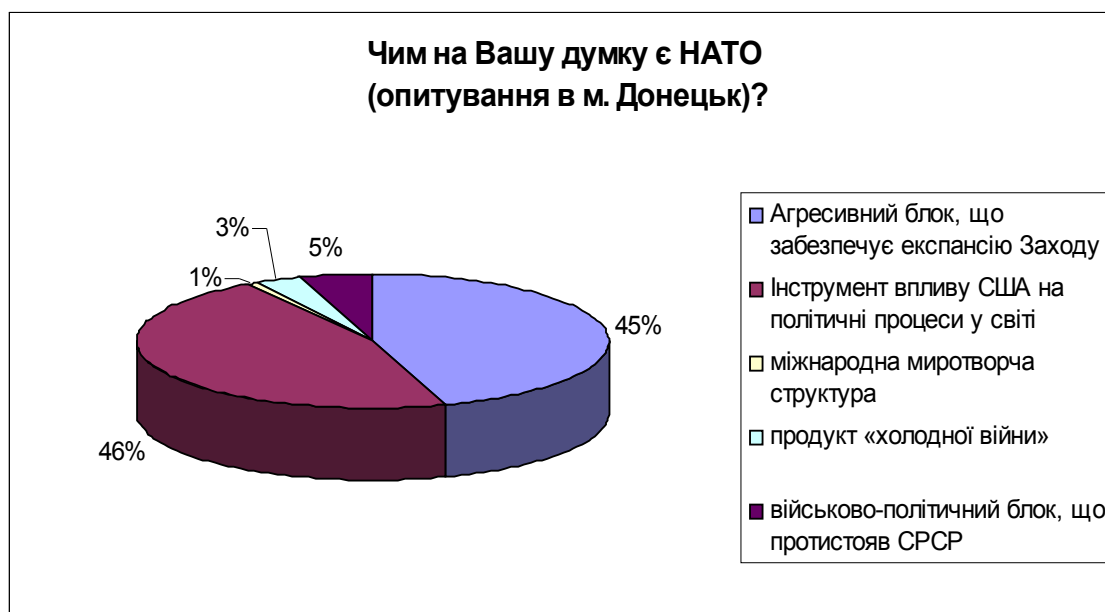

Рисунок 2.1 Чим на Вашу думку є НАТО?

Як бачимо, дані опитування свідчать про надзвичайну низьку поінформованість населення про НАТО (практично 82% (Рисунок 1.1), що не заважало респондентам висловлювати свої негативні уявлення про Організацію Північноатлантичного договору в основному як про агресивний західний блок та інструмент впливу США (91% (Рисунок 2.1).

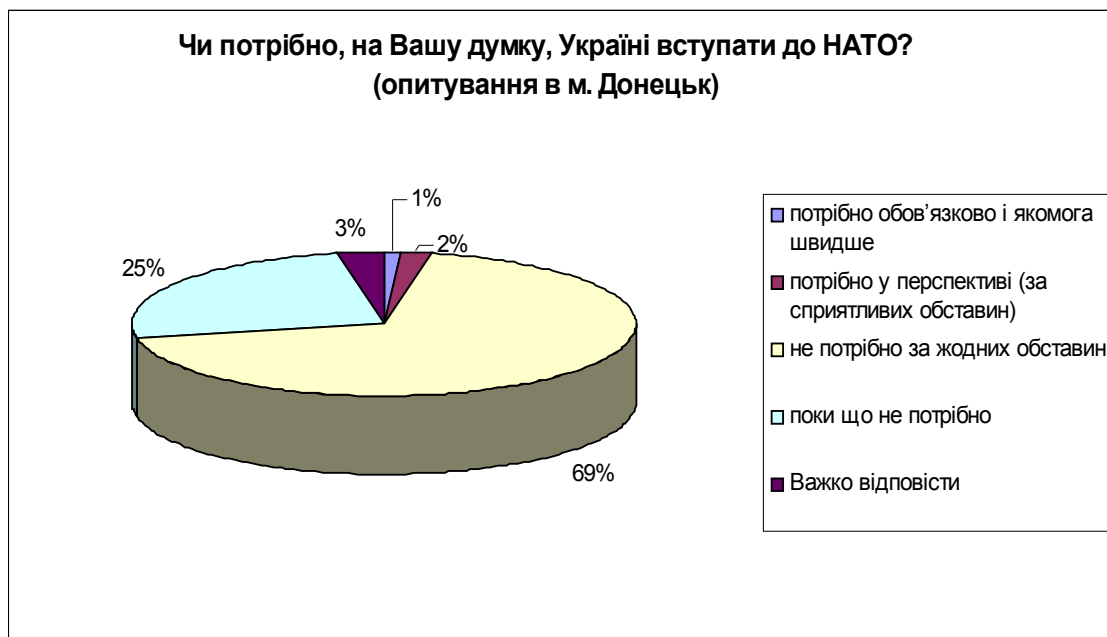

Рисунок 3.1 Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?

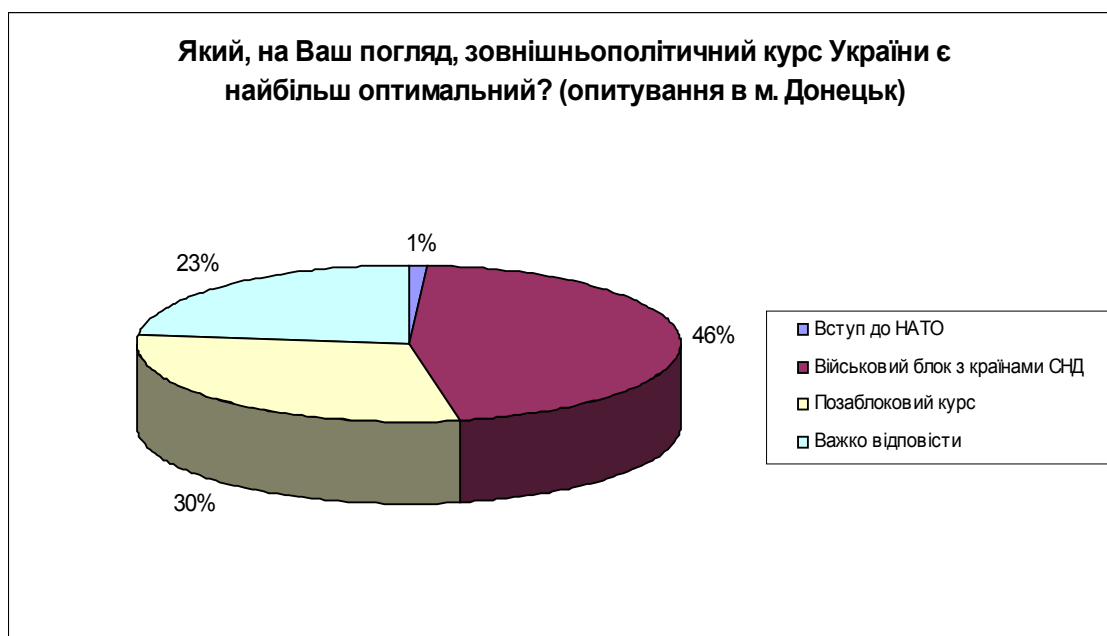

Рисунок 4.1 Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?

Ставлення населення регіону до НАТО дзеркально відображується на баченні респондентами пріоритетів зовнішньополітичного курсу України, серед яких домінуючим вони назвали блокування з країнами СНД (46%) та дотримання позаблокового статусу держави (30%) (Рисунок 4.1). Така логіка мислення

закономірно визначає і негативну (94% (Рисунок 3.1) позицію опитаних щодо необхідності вступу нашої держави до НАТО.

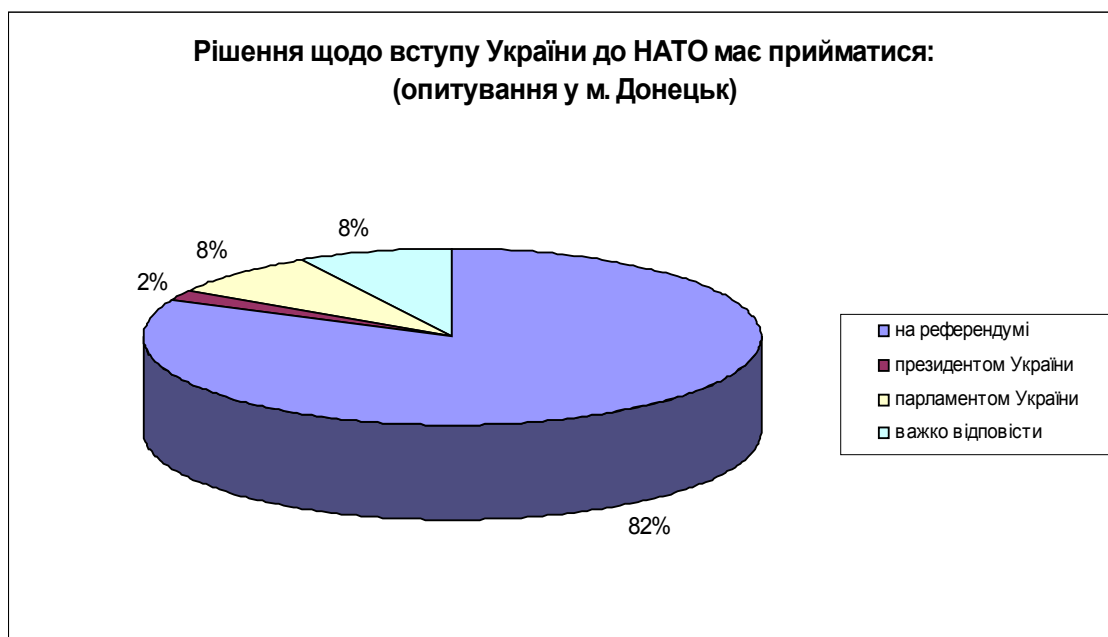

Рисунок 5.1 Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?

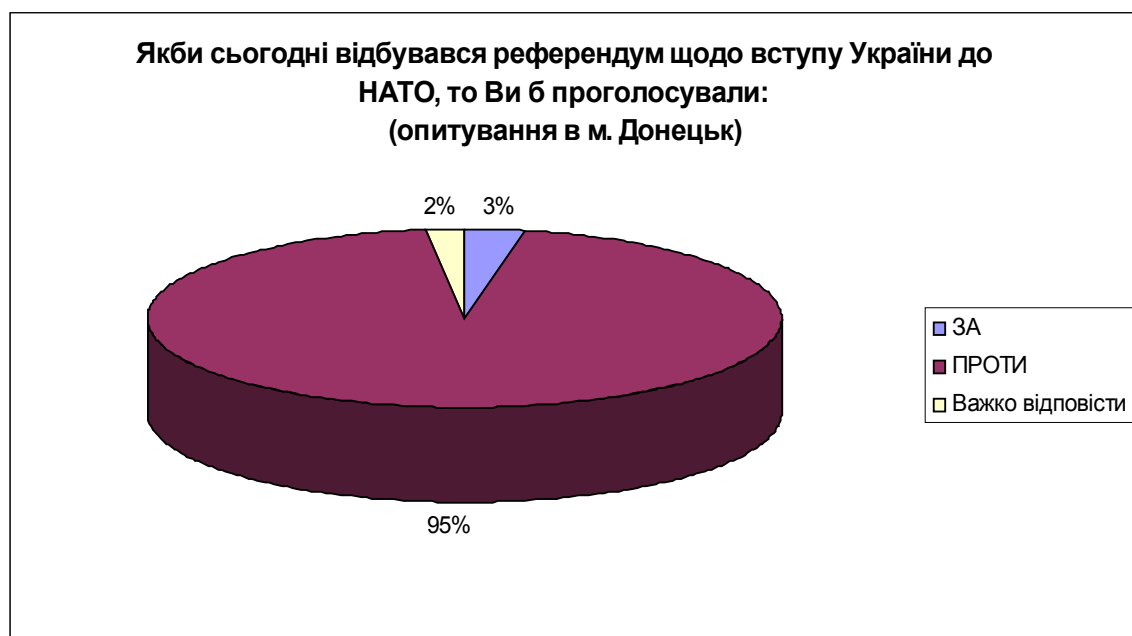

Рисунок 6.1 Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?

Ставлення населення регіону до НАТО дзеркально відображується на баченні респондентами пріоритетів зовнішньополітичного курсу України, серед яких

домінуючим вони назвали блокування з країнами СНД (46%) та дотримання позаблокового статусу держави (30%) (Рисунок 4.1). Така логіка мислення закономірно визначає і негативну (94%) (Рисунок 3.1) позицію опитаних щодо необхідності вступу нашої держави до НАТО.

Рисунок 7.1 Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації
євроінтеграційного курсу держави?

Виключно браком систематичного інформування мешканців регіону з питань євроатлантичної інтеграції можна пояснити ті труднощі, які викликало у 40% опитаних прохання визначитись з найбільш ефективними інструментами інформування громадськості з різних аспектів цієї проблеми (Рисунок 8.1).

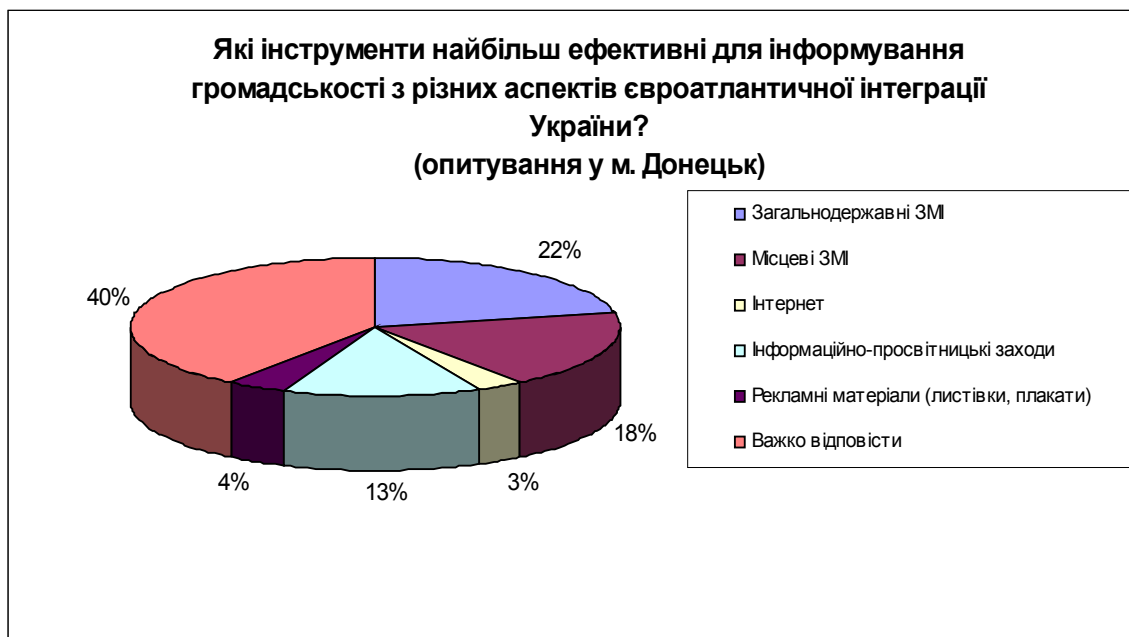

Рисунок 8.1 Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?

Не менш складною виявилась також спроба виявити бачення респондентами (35%) інституції, яка повинна здійснювати інформування населення (Рисунок 9.1). В той же час, серед тих, що мають свою думку з цього приводу переважають прихильники місцевих органів влади та ЗМІ.

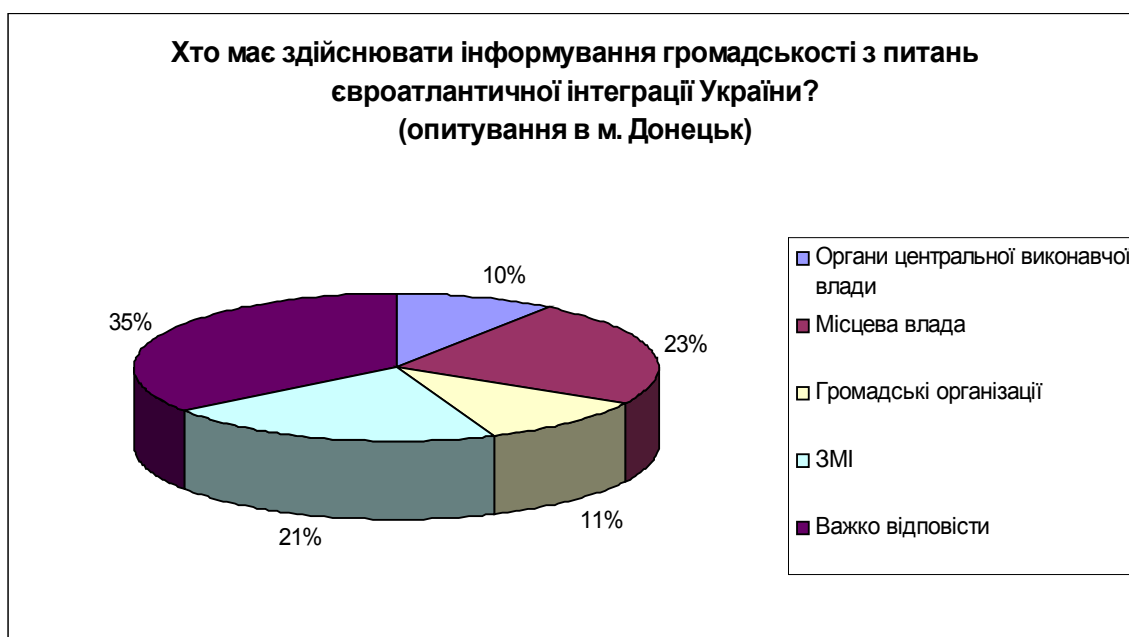

Рисунок 9.1 Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?

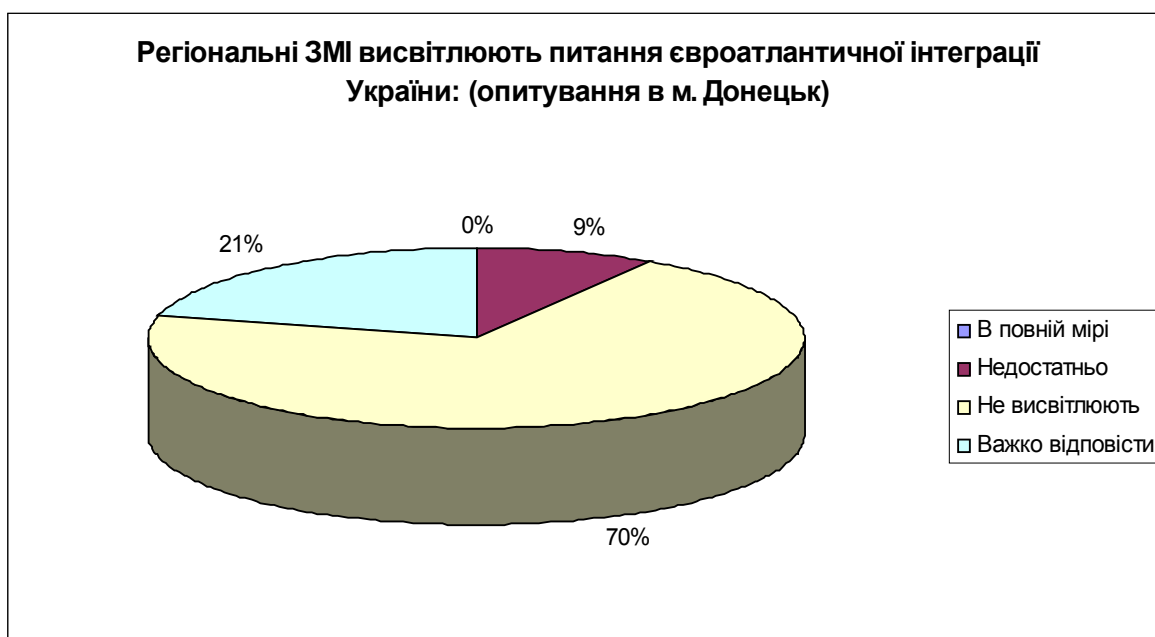

Рисунок 10.1 Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?

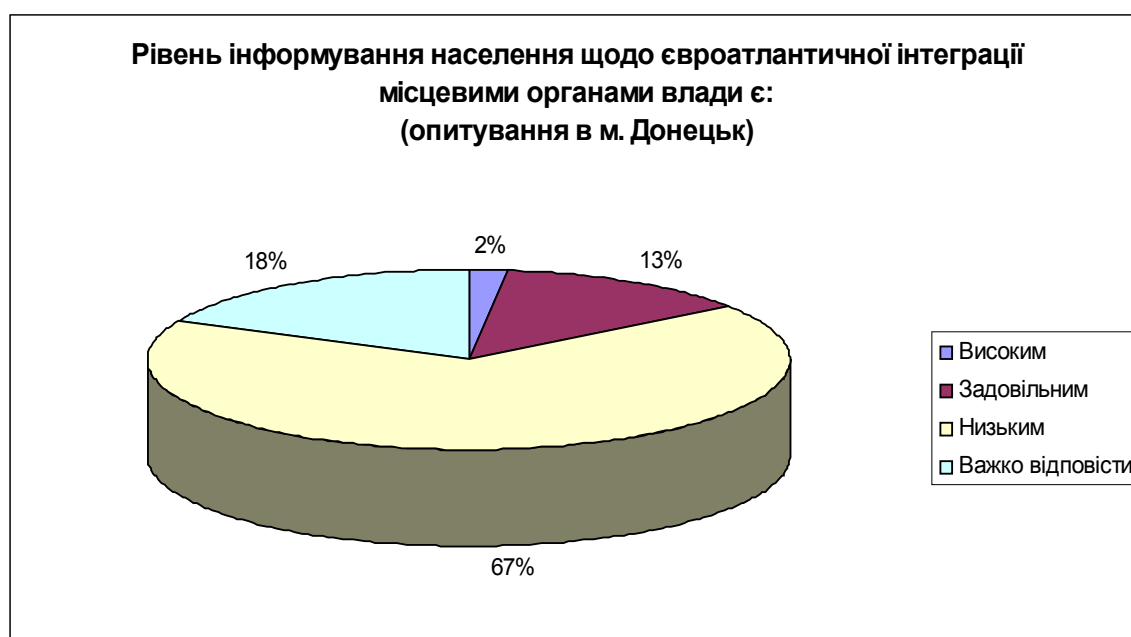

Рисунок 11.1 Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?

З опитування випливає, що як регіональні ЗМІ (Рисунок 10.1), так і місцеві органи влади (Рисунок 11.1) дуже слабо працюють у питаннях інформаційно-просвітницької роботи з питань євроатлантичної інтеграції серед населення регіону,

що не сприяє покращенню стану поінформованості мешканців та зміні стереотипів мислення щодо НАТО.

Чи вступ до НАТО відповідає національним інтересам України і чи його слід здійснити найближчим часом?

Проаналізуємо співвідношення ставлення до НАТО та інших соціально-демографічних і політико-культурних показників. На загальну кількість противників НАТО впливає, те що Альянс передусім не сприймається жінками (а вони, як відомо складають більшість населення). В основі такого неприйняття лежить суто емоційний жіночий підхід, який базується на живучості міфу про можливість утягнення України в якийсь збройний конфлікт. (Таблиця 1.1)

Таблиця 1.1 Гендерні особливості ставлення до НАТО

Стать	за вступ до НАТО найближчим часом	проти вступу до НАТО найближчим часом
Чоловіки	52	46
Жінки	48	54

Також простежується пряма залежність ставлення до НАТО від рівня освіти респондентів. Понад 80 відсотків прихильників вступу – це люди з вищою та середньою спеціальною освітою, щодо противників вступу, то особи з таким же рівнем освіти трошки перебільшують 70 відсотків. (Таблиця 2.1)

Таблиця 2.1 Залежність ставлення до НАТО від рівня освіти

Освіта	За вступ	Проти вступу
Неповна середня освіта	2	4
Середня освіта	17	22
Середня спец. освіта	32	33
Неповна вища освіта	7	5
Вища освіта	41	35

Стриманий оптимізм щодо євроатлантичної інтеграції надає співставлення результатів опитування за віком. Майже третину прибічників приєднання до Альянсу складають молоді люди у віці до 30 років. Противники ж цього, приблизно рівномірно поділені серед 5 вікових категорій, з невеличкою перевагою тих, кому за 60. (Таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 Вікові розбіжності ставлення до НАТО

Вікова категорія	за вступ	проти вступу
18 -29 років	31	21
30 -39 років	19	21
40 -49 років	19	20
50 – 59 років	15	16
60 років і більше	16	22

Показово виглядає порівняння політичного вибору громадян під час виборів та прихильність до західного зовнішньополітичного вектору. Серед прибічників вступу до НАТО переважають симпатки Нашої України та БЮТ (60%), серед противників – Партії Регіонів, КПУ та СПУ (55% (Таблиця 4.1)

Таблиця 4.1 Співставлення політичних уподобань та ставлення ДО НАТО

	За вступ до НАТО	Проти вступу до НАТО	Не визначилися з позицією щодо вступу до НАТО	В цілому по Україні
Партія Регіонів	5	44	9	29
БЮТ	36	8	26	17
Наша Україна	24	5	12	10
СПУ	7	5	7	6
КПУ	1	6	2	4
Інші	3	4	3	4
Проти усіх	5	9	8	8
Не братимуть участь	7	6	13	8
Важко відповісти	12	13	20	14

Про системний характер питання щодо НАТО свідчить чітка кореляція відповідей на нього зі ставленням до надання російській мові статусу регіональної. Системність полягає, на наш погляд, в тому, що збереження української мови, як єдиної державної спрямовано на зміцнення суверенітету України так саме, як і приєднання до безпекового союзу провідних демократій. Противники НАТО у абсолютній більшості (70 відсотків) за надання відповідного статусу російській мові і навпаки – прибічники НАТО (68 відсотків) проти такого статусу (Таблиця 5.1).

Таблиця 5.1 Співставлення підтримки надання російській мові статусу регіональної та ставлення до НАТО

	За вступ до НАТО	Проти вступу до НАТО	Не визначилися з позицією щодо вступу до НАТО	В цілому по Україні
Повністю підтримую надання статусу регіональної російській мові	14	54	22	39
Скоріше підтримую надання статусу регіональної російській мові	10	16	10	13
Як підтримую та і не підтримую	6	9	11	9
Скоріше не підтримую надання статусу регіональної російській мові	17	5	12	9
Повністю не підтримую надання статусу регіональної російській мові	51	13	29	25
Важко відповісти	2	3	16	5

Живучість та постійне відтворення негативних стереотипів громадської думки щодо НАТО притаманне сучасній внутрішньополітичній боротьбі та геополітичній боротьбі за Україну. Характерні для південного та східного регіону орієнтації на

дружні відносини з Росією й неприйняття «європейського вектора» знову набирали силу на тлі останніх виборчих кампаній (гостро під час виборчої кампанії 2006 року і менш гостро під час останньої передвиборчої кампанії). Для більшості мешканців Півдня та Сходу України історично надзвичайно актуальна самоідентифікація як російськомовного населення, що орієнтується в думках й оцінках більше на Москву, ніж на Київ. У ситуації гострого конфлікту політичних парадигм, ця установка виявляється сильно скорельованою з анти-західними настроями. Саме вона визначає різке неприйняття населенням регіону НАТО, негативне відношення до інших європейських та євроатлантичних ініціатив влади. Як свідчать дані, абсолютну більшість жителів цього регіону категорично не приймають будь-які форми співробітництва України з Північноатлантичним альянсом. В цьому контексті, показово виглядає Донецька область. Про це свідчать відповіді на питання щодо перспектив взаємовідносин з Альянсом (Рисунок 12.1).

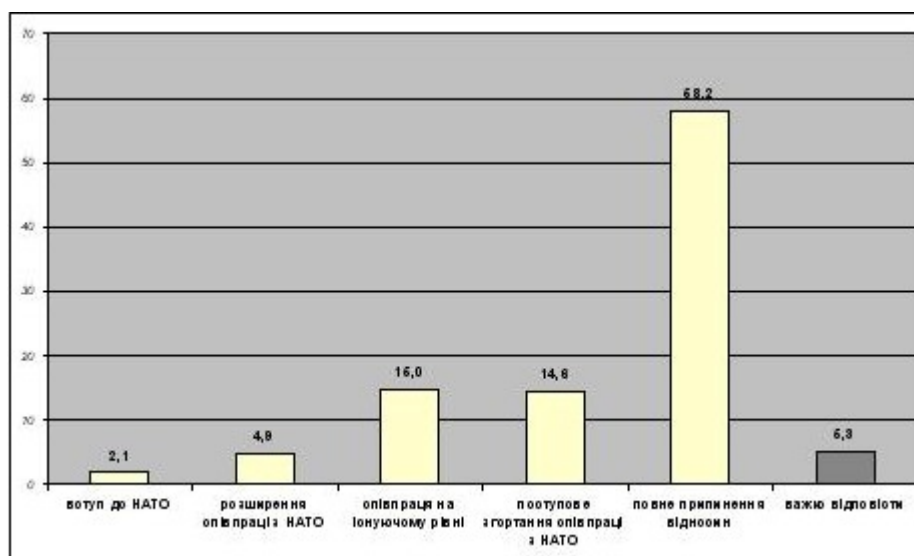

Рисунок 12.1 Якою має бути політика України щодо співробітництва з НАТО?

Найбільш послідовними супротивниками НАТО на Донеччині виявилися прихильники традиційних "лівих" - Компартії (73% підтримки позиції повного й негайного згортання відносин) і Соцпартії (72% відповідно). Ситуація парадоксальна тим, що ставлення до НАТО саме по собі починає визначати певні потреби. Неприйняття прозахідного вектора перетворюється в самоціль, відсуваючи

на задній план кінцеву мету всього політичного процесу, зокрема базові потреби в стабільності й безпеці. У результаті більше адекватної очікуванням й установкам виявляється не стільки прагматично орієнтована риторика, скільки заклики до «мобілізації слов'ян та православних» і протистоянні змові "західних спецслужб". При тому ніхто не звертає уваги на те, що в НАТО слов'янських країн більше в СНД, а православних маже стільки ж. Зняття напруги з хворобливих тем, що виникають із архитипових орієнтацій на групову самоідентифікацію, багато в чому залежить від рівня лібералізації соціальних відносин не тільки й не стільки на макро-, скільки на мікрорівні. Живучість ортодоксальних тем мови й НАТО обумовлена стійкістю патерналістських настроїв й очікувань. Їх загальна родова основа - колективне мислення й «суспільна думка» у буквальному розумінні.

Крім того, про високий рівень визначеності та усвідомлення позицій по осі "Росія-Захід" свідчить співставлення відповідей на це питання та питання про пріоритетний напрямок зовнішньої політики. В порівнянні з НАТО кількість симпатиків євроінтеграції дещо вища, а категоричне неприйняття дещо менше. Така ситуація спостерігається вже не один рік й також може вважатися доказом високого рівня стабільності вибору електорату співробітництва з Росією та СНД, з одного боку, чи НАТО й ЄС - з іншого (Таблиця 6.1).

Таблиця 6.1 Який напрямок зовнішньої політики для України є пріоритетним?

Зовнішньополітичні орієнтації	%
Євроінтеграція, рівнозначне співробітництво із західними країнами	4,4%
Нейтралітет (позаблоковий статус), рівнозначне співробітництво як із західними країнами, так і з Росією	26,0%
Приєднання до єдиного економічного простору з Росією	65,5%
Важко відповісти	4,0%

Оцінки політики Росії щодо України й політики України щодо Росії в основному підтверджують попередні висновки про високий рівень усталеності

ставлення електорату Донецької області. Позитивна оцінка політики Росії (відкрита, дружня, прагматичне взаємовигідне співробітництво) близька за кількістю відповідей до критиків НАТО та прибічників ЄС, в той час як визначення російської політики в якості недружньої приблизно такою ж мірою розповсюджене, як й прозахідні симпатії.

Таблиця 7.1 Як, на ваш погляд, можна оцінити політику Росії щодо України та України щодо Росії

	політика Росії щодо України	політика України щодо Росії
Відкрита, дружня	40,2%	16,6%
Прагматична, спрямована на взаємовигідне співробітництво	20,6	16,6%
Невизначена і суперечлива	15,2%	22,8%
Спрямована на бажання нажитися за рахунок сусіда	4,2%	10,1%
Явно не дружня	6,7%	25,9%
Важко відповісти	13,1%	10,7%

Все ж таки маємо два цікавих моменти, які, не виключається, корелюються між собою. По-перше, відносно висока частка респондентів, яким було важко відповісти на питання стосовно оцінки політики України та Росії по відношенню однієї до другої (13% - Росія-Україна, 11% - Україна-Росія). По-друге, в умовах достатньо чіткої поляризації зовнішньополітичних пріоритетів між Росією та Заходом заслуговує на увагу 24,3 % респондентів, які не змогли дати відповідь на питання про відповідність газового договору інтересам України. З одного боку, маємо більш позитивну оцінку політики Росії (на рівні 60 %) й позитивну оцінку політики України щодо Росії лише на рівні 30 %. Крім того, саме українська політика більшою мірою сприймається в якості невизначеної та суперечливої (майже 23 % (Таблиця 7.1).

Висновки за результатами дослідження позиції експертів (загальна кількість опитаних експертів – 60)

1. На сьогодні серед донецьких експертів не існує єдиної думки щодо участі України у Північно-Атлантичному альянсі. 40% експертів вважають вступ до НАТО таким, що найбільше відповідає національним інтересам України. В той же час 42% висловились за збереження позаблокового статусу України.

2. Проведення всенародного референдуму по вступу до НАТО вважають обов'язковим.

3. Переважна більшість експертів вважає, що членство у НАТО сприятиме реалізації євроінтеграційних прагнень України.

4. Найбільший стримуючий вплив на реалізацію євроатлантичних устремлінь України на сьогодні справляють нездатність лідерів держави визначити та втілювати на практиці стратегічні пріоритети, спадщина радянської системи мислення, але щонайважливіше повільні темпи приведення норм суспільно-політичного життя країни до стандартів країн-членів Альянсу.

5. Якість забезпечення реалізації курсу на євроатлантичну інтеграцію є найвищою за забезпеченням міжнародної та громадської підтримки, найнижчою за координованістю дій органів виконавчої влади, фінансовим забезпеченням, якістю виконання ухвалених рішень.

6. На думку експертів, функції інформування про євроатлантичну інтеграцію України найдоцільніше реалізовувати через загальноукраїнські ЗМІ, шляхом проведення просвітницьких заходів та через місцеві ЗМІ.

7. В середньому третина опитаних вважає, що функції інформування населення з питань європейської та євроатлантичної інтеграції на регіональному рівні слід покласти на ЗМІ, кожен п'ятий експерт вважає доцільним залучити до цієї справи місцеві органи влади та громадські організації. Водночас, місцеві ЗМІ, на думку експертів, не справляються з функцією інформування громадян про євроатлантичну інтеграцію України, а оцінити рівень роботи місцевих органів влади з інформування населення можна на «незадовільно». Як наслідок, поінформованість населення з питань євроатлантичної інтеграції залишається досить низькою.

8. З питань євроатлантичної інтеграції населення найбільше поінформоване про відносини України з НАТО, розширення Альянсу, відносини Росії з НАТО. Недостатньо у населення відомостей щодо системи прийняття рішень у НАТО, досвід нових членів НАТО та конкретні кроки влади щодо реалізації програм євроатлантичної інтеграції.

9. Чверть експертів добре та дуже добре поінформовані про цільовий план Україна-НАТО. Третина експертів рівень своєї обізнаності щодо цільового плану Україна-НАТО оцінила як низький та дуже низький. Більше 70% експертів вважають, що робота з виконання Цільового Плану Україна-НАТО у регіоні є недостатньою.

10. Більше всього експерти схильні оцінювати державну програму інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 рр., як такі, що виконуються частково. Приблизно третина експертів вказала на повне невиконання Програми.

Одеса:

Учасникам опитувань було поставлено такі запитання:

1. Чи знаєте Ви щось про НАТО (Організацію Північно-Атлантичного договору)?
2. Чим на Вашу думку є НАТО?
3. Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?
4. Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?
5. Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?
6. Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?
7. Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації євроінтеграційного курсу держави?
8. Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?
9. Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?
10. Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?
11. Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?

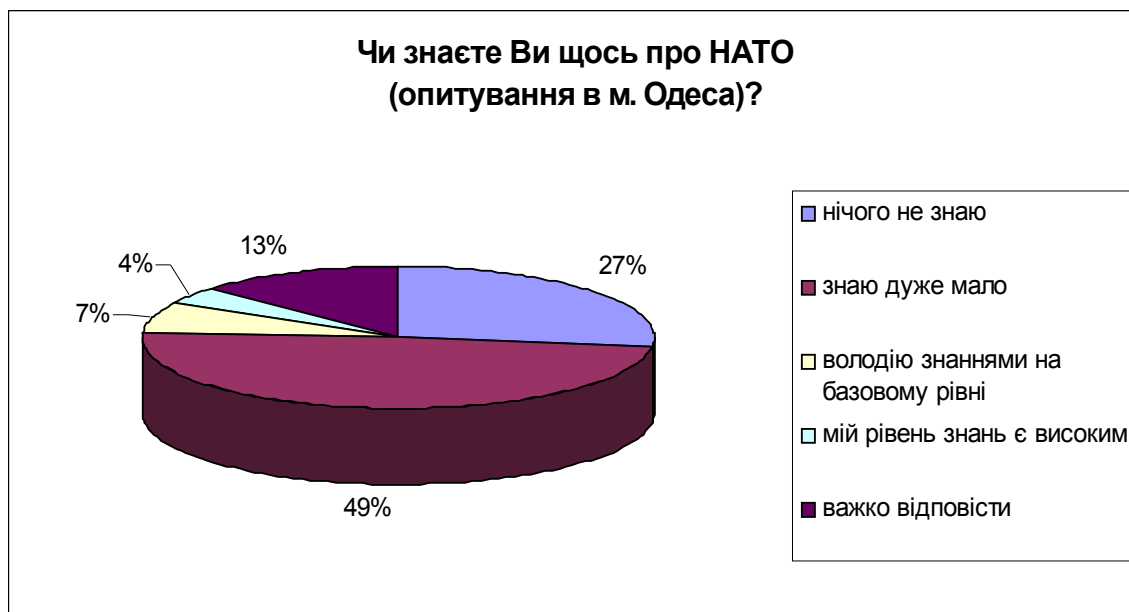

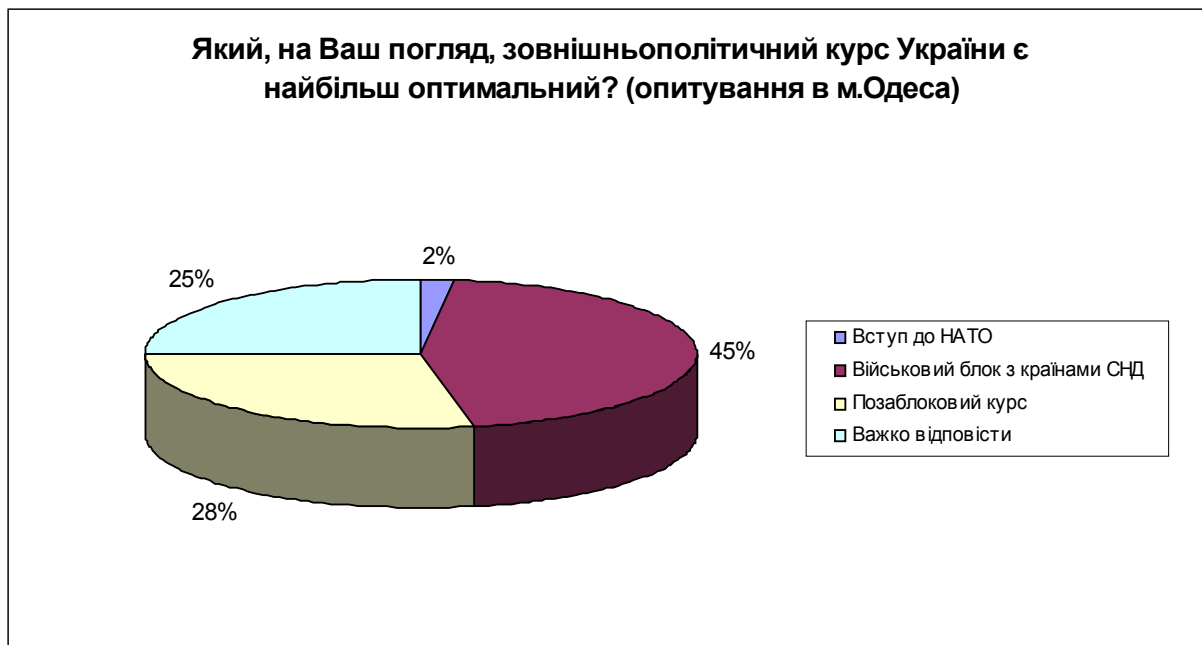
Рисунок 13.1 Чи знаєте Ви щось про НАТО
(Організацію Північноатлантичного договору)?

Рисунок 14.1 Чим на Вашу думку є НАТО?

Незважаючи на те, що частина респондентів (13%) визнала, що не може оцінити своїх знань про НАТО, а знання 76% є практично абсолютно мінімальними (Рисунок 13.1), в своїх оцінках НАТО не сумнівався ніхто. В абсолютній більшості

домінує стереотипне сприйняття альянсу як інструменту реалізації інтересів, насамперед Заходу (Рисунок 14.1).

15.1 Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?

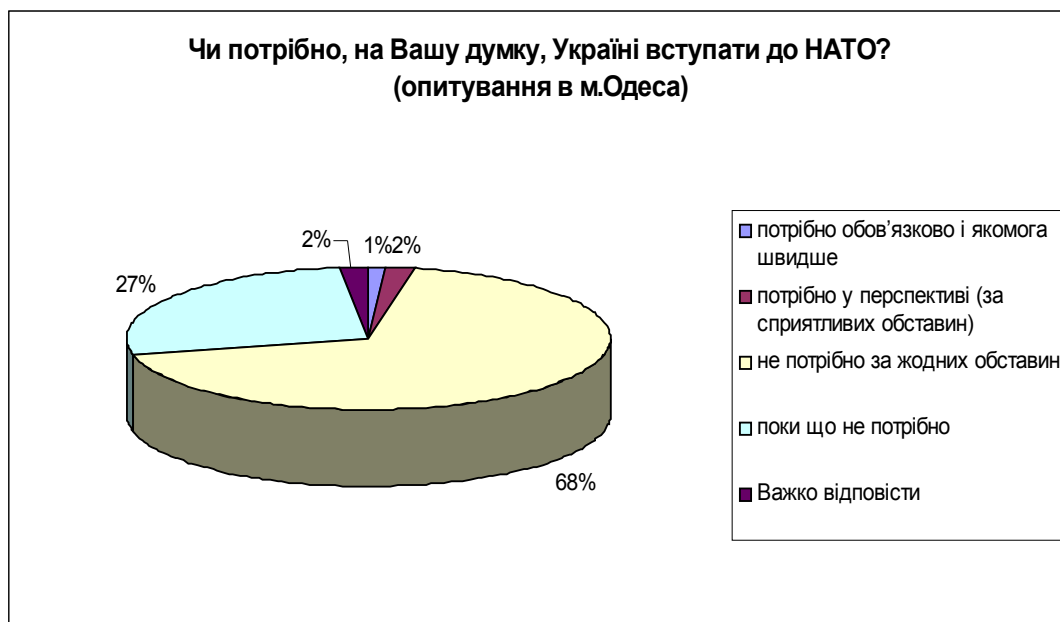

Рисунок 16.1 Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?

По-суті вороже (зумовлене існуючими з радянських часів та розпалюване окремими політичними силами в сучасній Україні) ставлення до

Північноатлантичного альянсу екстраполюється на фактичне неприйняття його населенням регіону як одного з основних напрямків зовнішньої політики України (Рисунок 15.1) та негативне ставлення 95% опитаних до можливої недалекої перспективи членства нашої країни у структурах цього військово-політичного блоку (Рисунок 16.1).

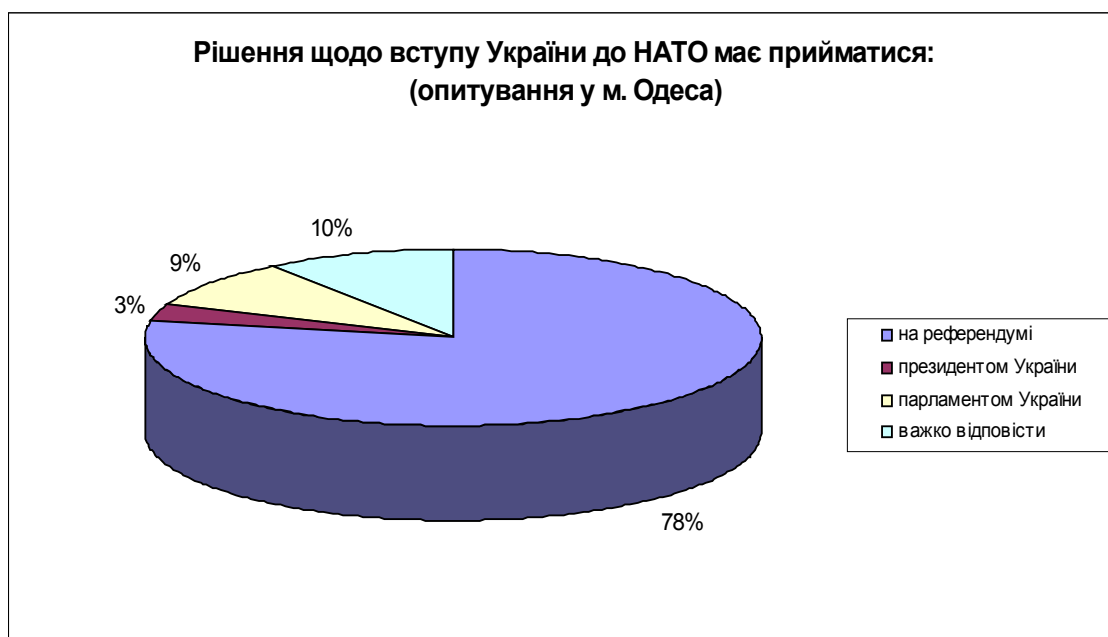

Рисунок 17.1 Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?

Підтвердження своєї антинатовської позиції противники (95%) вступу України до НАТО (Рисунок 18.1) готові продемонструвати в разі проведення референдуму з цього питання, хоча переконання в необхідності винесення останнього на всенародне обговорення висловлюють 78% опитаних (Рисунок 17.1).

Менша заполітизованість, а отже й значно менш стереотипне мислення населення в питаннях зовнішньополітичного курсу України на зближення, а в

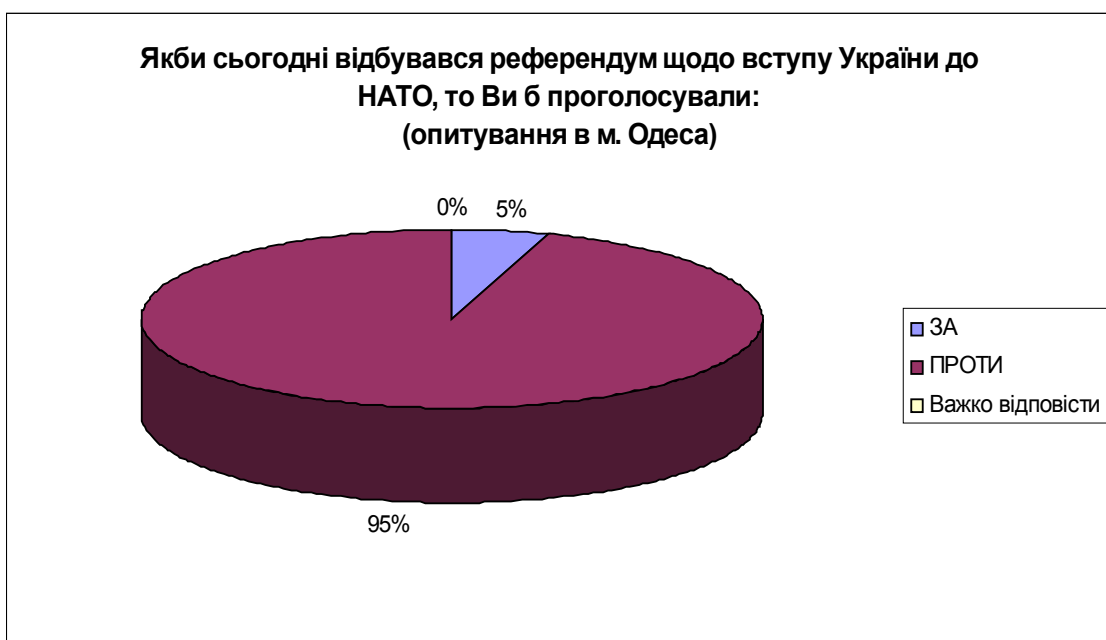

Рисунок 18.1 Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?

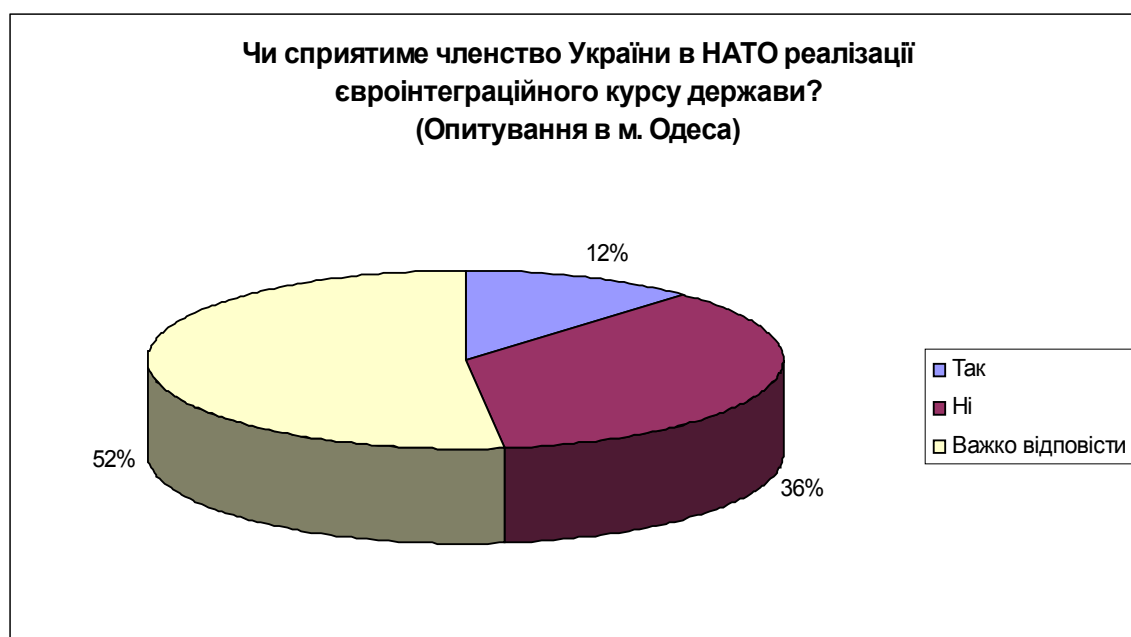

Рисунок 19.1. Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації євроінтеграційного курсу держави?

перспективі й вступ до Євросоюзу знаходять своє відображення у невизначеності 52% опитаних стосовно взаємозалежності євроатлантичної та європейської інтеграції країни (Рисунок 19.1).

Більшу визначеність мешканці півдня України продемонстрували у окресленні інструментів інформування населення з питань євроатлантичної інтеграції: спостерігаємо поляризацію думок щодо комунальних (20%) і загальноукраїнських (21%) засобів масової інформації (Рисунок 20.1).

В той же час, на думку (34%) респондентів, інформуванням громадськості повинні займатися органи влади (центральні, але головним чином місцеві). Проте, значна кількість опитаних бачить цю роль за ЗМІ та громадськими організаціями (див.: Рисунок 21.1).

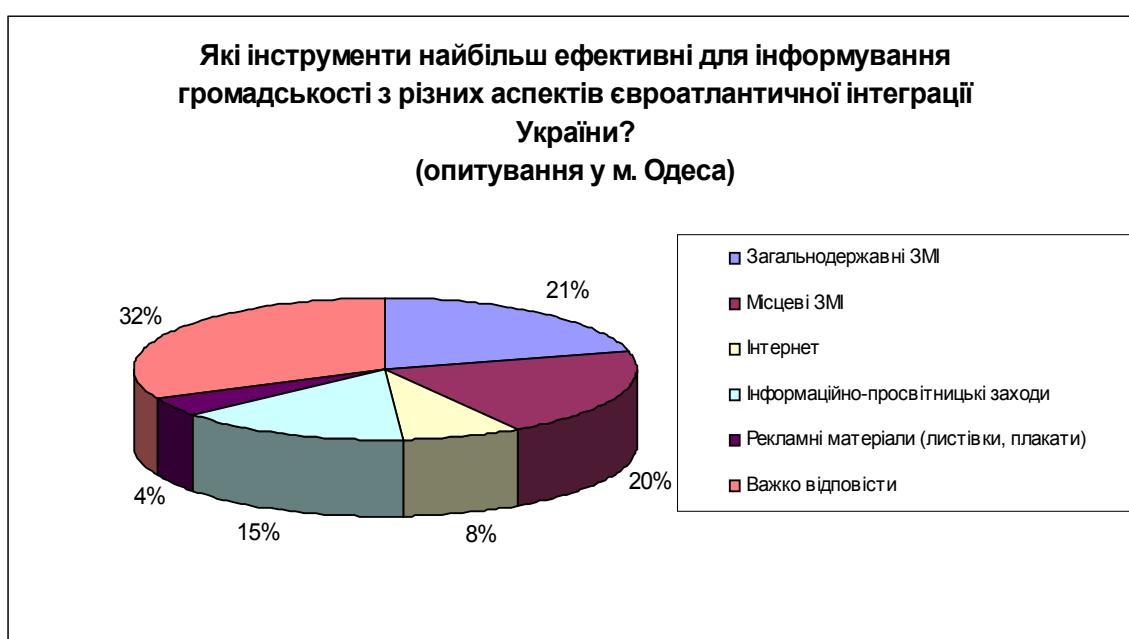

Рисунок 20.1 Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?

Рисунок 21.1 Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?

Вищезгадані прагнення можна пояснити оцінкою існуючого стану речей у сфері євроатлантичного інформування: 90% респондентів не задоволені рівнем висвітлення питань євроатлантичної інтеграції в місцевих ЗМІ (Рисунок 22.1), не

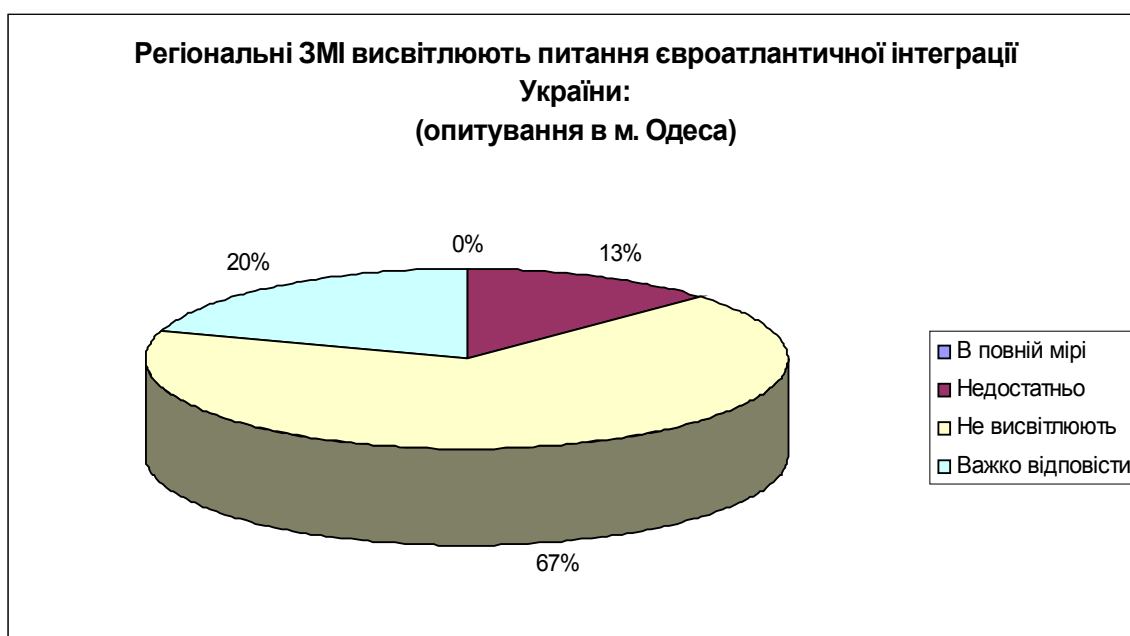

Рисунок 22.1 Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?

менш критичним є ставлення опитуваних щодо роботи у цьому контексті місцевих органів влади (Рисунок 23.1).

Рисунок 23.1 Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?

Висновки за результатами дослідження позиції експертів (загальна кількість опитаних експертів – 60)

1. На сьогодні серед одеських експертів не існує єдиної думки щодо участі України у Північно-Атлантичному альянсі. 45% експертів вважають вступ до НАТО таким, що найбільше відповідає національним інтересам України. В той же час також 45% висловились за збереження позаблокового статусу України.

2. Проведення всенародного референдуму по вступу до НАТО вважають обов'язковим 80% експертів.

3. 70 % експертів вважає, що членство у НАТО сприятиме реалізації євроінтеграційних устремлінь України.

4. Найбільший стримуючий вплив на реалізацію євроатлантичних устремлінь України на сьогодні справляють повільні темпи приведення норм суспільно-політичного життя країни до стандартів країн-членів Альянсу, спадщина радянської системи мислення, нездатність лідерів держави визначити та втілювати на практиці стратегічні пріоритети.

5. Якість забезпечення реалізації курсу на євроатлантичну інтеграцію є найвищою за забезпеченням міжнародної та громадської підтримки, найнижчою за координованістю дій органів виконавчої влади, фінансовим забезпеченням, якістю виконання ухвалених рішень.

6. На думку експертів, функції інформування про євроатлантичну інтеграцію України найдоцільніше реалізовувати через загальноукраїнські ЗМІ, шляхом проведення просвітницьких заходів та через місцеві ЗМІ.

7. В середньому одна третя опитаних вважає, що функції інформування населення з питань європейської та євроатлантичної інтеграції на регіональному рівні слід покласти на ЗМІ, кожен четвертий експерт вважає доцільним залучити до цієї справи громадські організації та місцеві органи влади. В той же час, на думку експертів, місцеві ЗМІ не справляються з функцією інформування громадян про євроатлантичну інтеграцію України, а оцінка рівня роботи місцевих органів влади з інформування населення з цього питання є «незадовільною». Як наслідок, поінформованість населення з питань євроатлантичної інтеграції залишається досить низькою.

8. З питань євроатлантичної інтеграції населення найбільше поінформоване про відносини України з НАТО, розширення Альянсу, відносини Росії з НАТО. Недостатньо у населення відомостей щодо системи прийняття рішень у НАТО, досвід нових членів НАТО та конкретні кроки української влади щодо реалізації програм євроатлантичної інтеграції.

9. Чверть експертів добре та дуже добре поінформовані про цільовий план Україна-НАТО. Третина експертів рівень своєї обізнаності щодо цільового плану Україна-НАТО оцінила як низький та дуже низький. Більше 80% експертів вважають, що робота з виконання Цільового Плану Україна-НАТО у регіоні є недостатньою.

10. Більше всього експерти схильні оцінювати державну програму інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 рр., як таку, що виконуються частково. Приблизно третина експертів вказала на повне невиконання Програми.

2 СТАВЛЕННЯ ДО ВСТУПУ ДО НАТО МЕШКАНЦІВ ЦЕНТРАЛЬНОГО РЕГІОНУ (ФОКУС-ГРУПОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ У ВІННИЦІ ТА КИЄВІ)

Центральна Україна (Вінниця, Київ)

З огляду на незначні відмінності у вираженні поглядів на проблематику євроатлантичної інтеграції України респондентами з Вінниці та Києва, результати проведеного в цих містах опитування аналізуватимемо паралельно.

Учасникам опитувань було поставлено такі запитання:

1. Чи знаєте Ви щось про НАТО (Організацію Північно-Атлантичного договору)?
2. Чим на Вашу думку є НАТО?
3. Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?
4. Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?
5. Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?
6. Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?
7. Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації євроінтеграційного курсу держави?
8. Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?
9. Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?
10. Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?
11. Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?

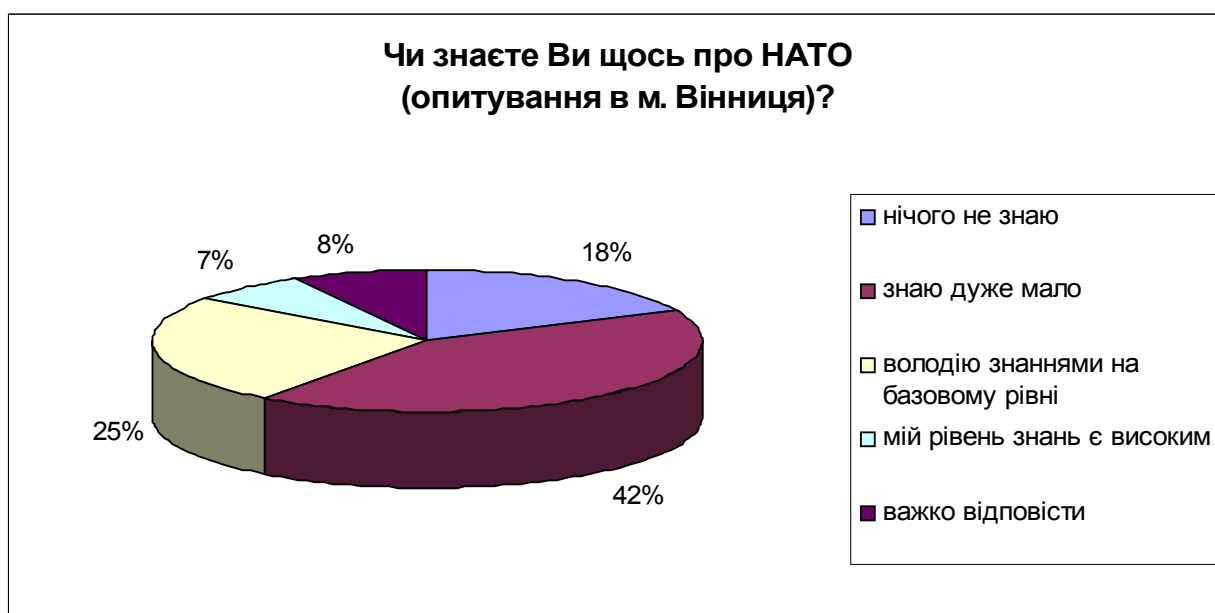

Рисунок 1.2 Чи знаєте Ви щось про НАТО
(Організацію Північноатлантичного договору)?

Рисунок 2.2 Чи знаєте Ви щось про НАТО
(Організацію Північноатлантичного договору)?

Населення центральної України також визнає низький рівень знань про НАТО або їх відсутність на рівні 59-60% (Рисунок 1.2, 2.2). Проте значно більшою є кількість тих, які вважають себе такими, що володіють знаннями про НАТО (від 32 до 37%).

Це у свою чергу відображається на зменшенні числа респондентів, які у своїх оцінках Північноатлантичного альянсу керуються привитими комуністичною

пропагандою та підживлюваними окремими сучасними політичними силами в Україні стереотипними підходами до НАТО як до агресивного західного блоку та інструменту політичних впливів США. Так,

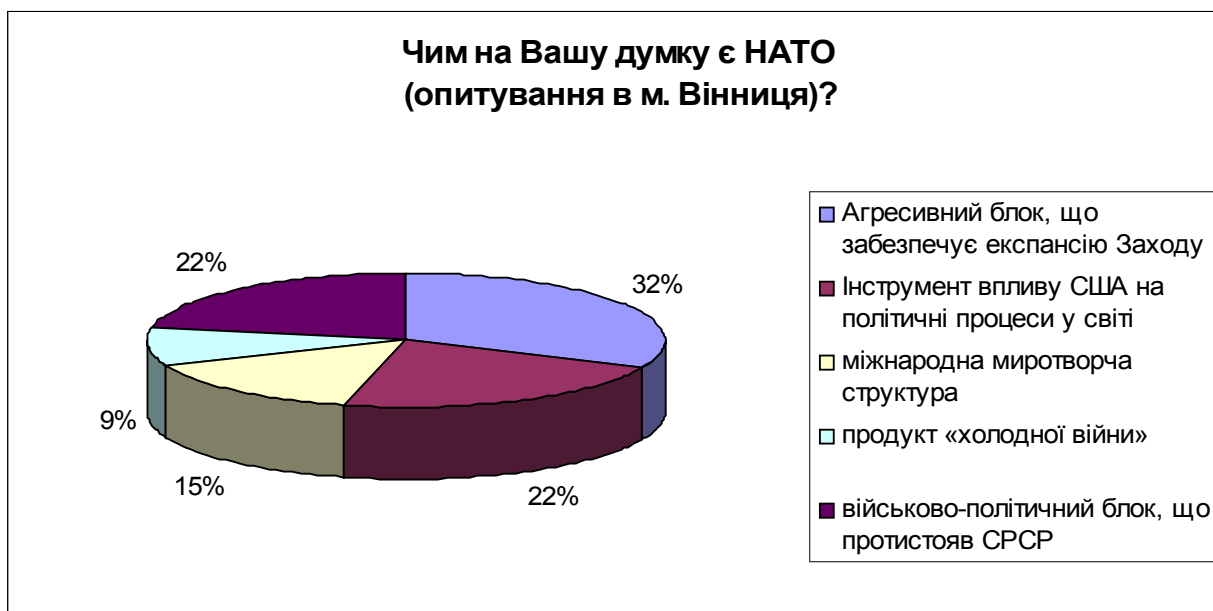

Рисунок 3.2 Чим на Вашу думку є НАТО?

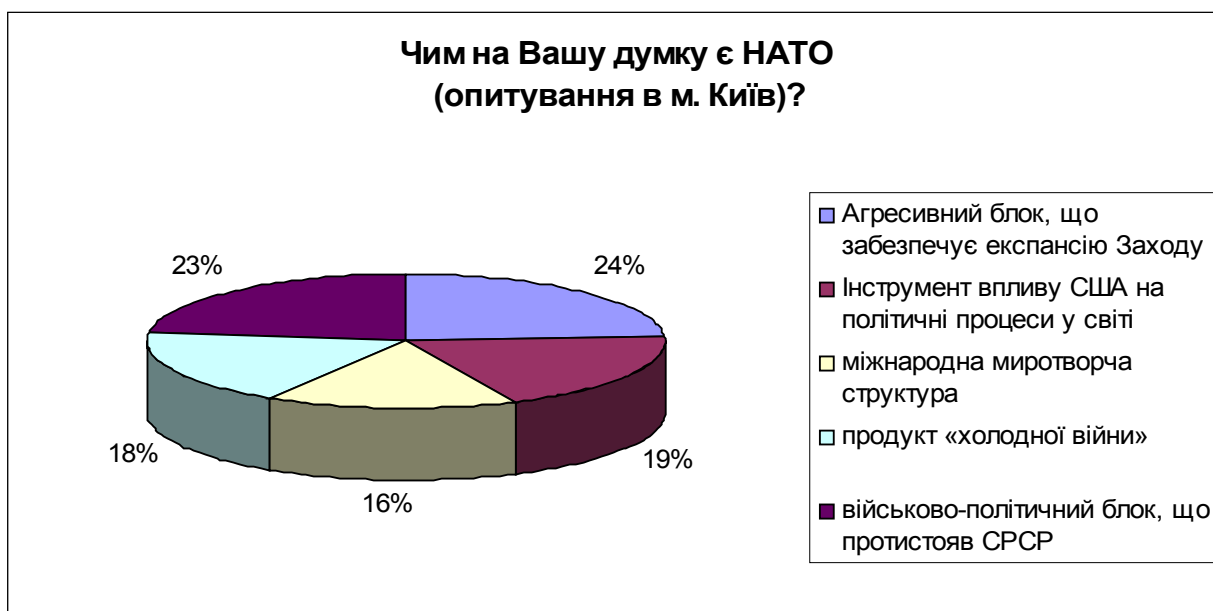

Рисунок 4.2 Чим на Вашу думку є НАТО?

від 46% (у Вінниці) до 57% опитаних (у Києві) дають більш виважене визначення НАТО як військово-політичного блоку, що протистояв СРСР або ж продукту «холодної війни» чи міжнародної миротворчої структури (Рисунок 3.2, 4.2).

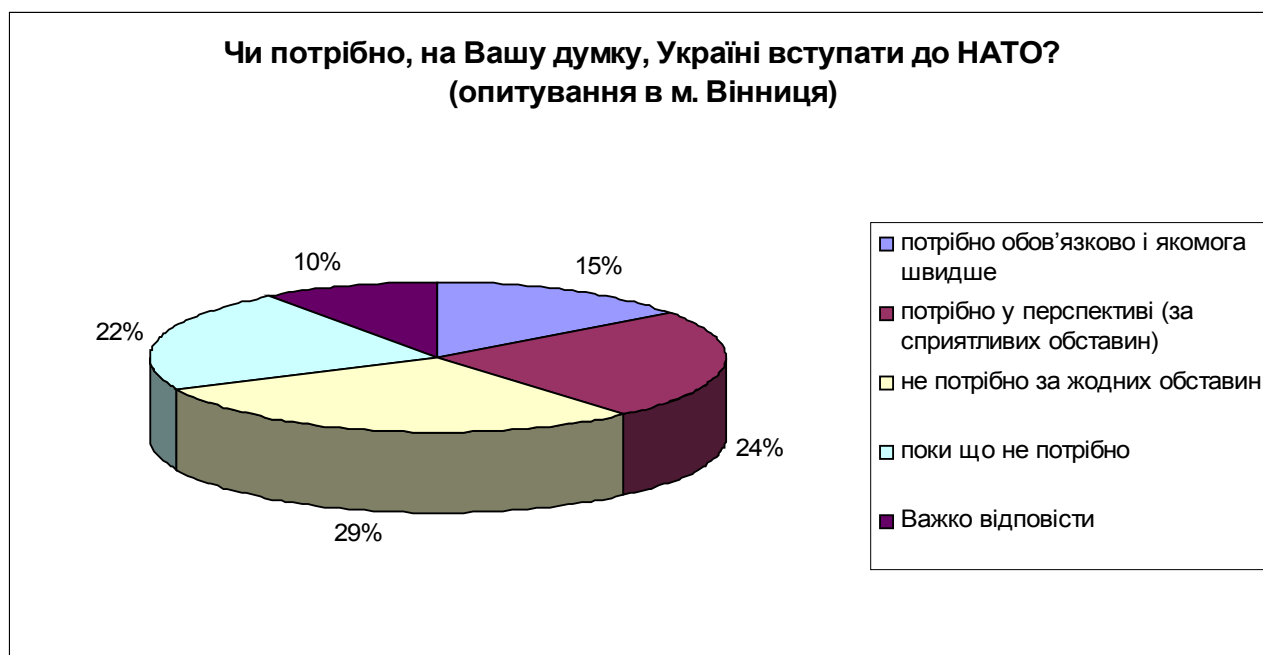

Рисунок 5.2 Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?

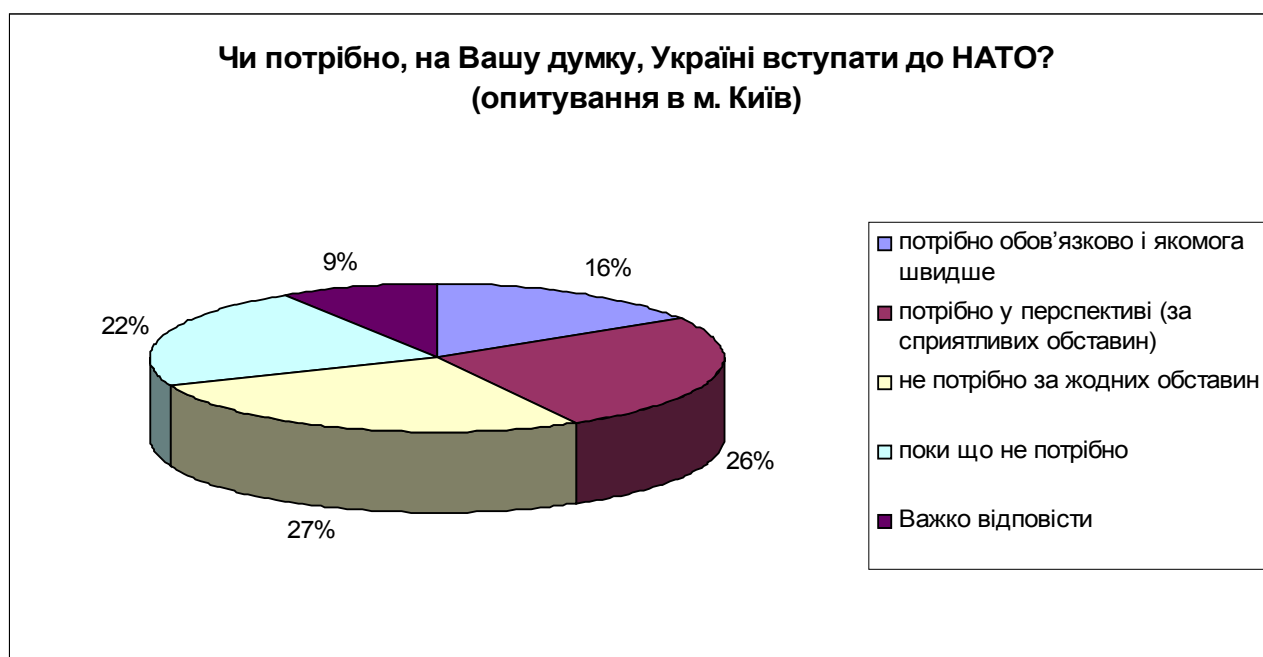

Рисунок 6.2 Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?

Пропорційно до зменшення негативного ставлення до Північноатлантичного блоку (що пояснюється рівнем знань про НАТО), в центральній частині України відзначається зростання числа респондентів (39% - 42%), які вважають, що нашій державі в ближчій або дальшій часовій перспективі необхідно вступати до цієї військово-політичної структури (Рисунок 5.2, 6.2).

Спостерігаємо практичну поляризацію думок респондентів стосовно питання найбільш оптимального зовнішньополітичного курсу України:

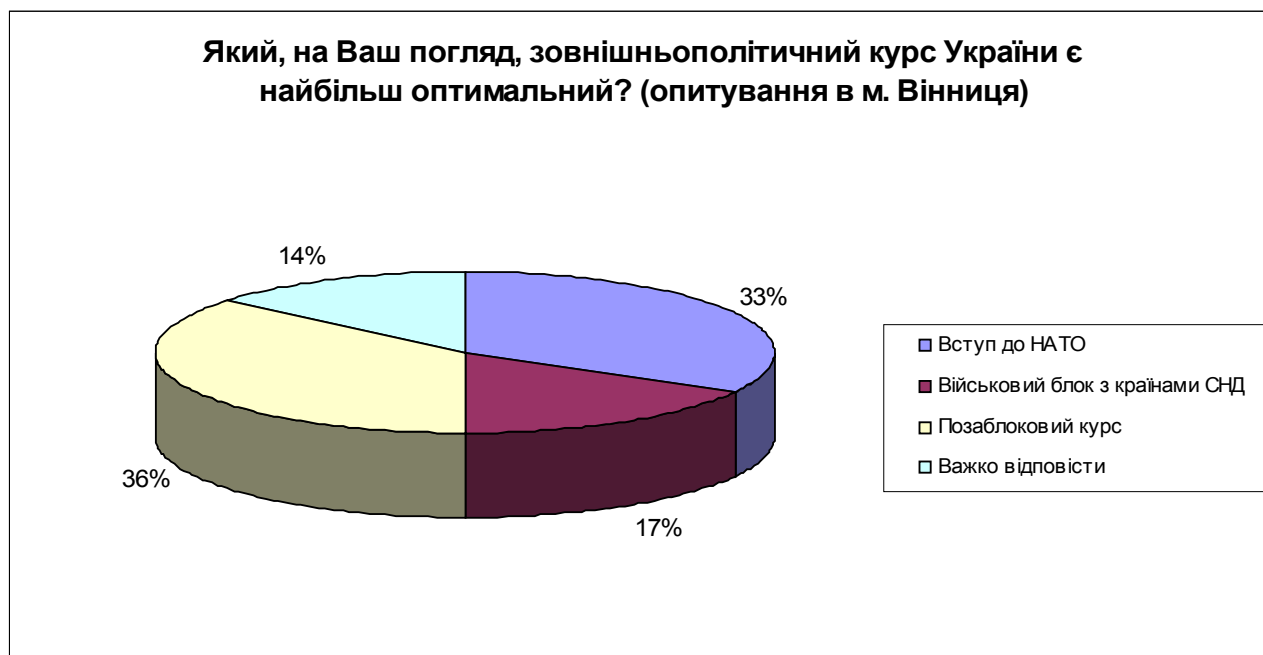

Рисунок 7.2 Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?

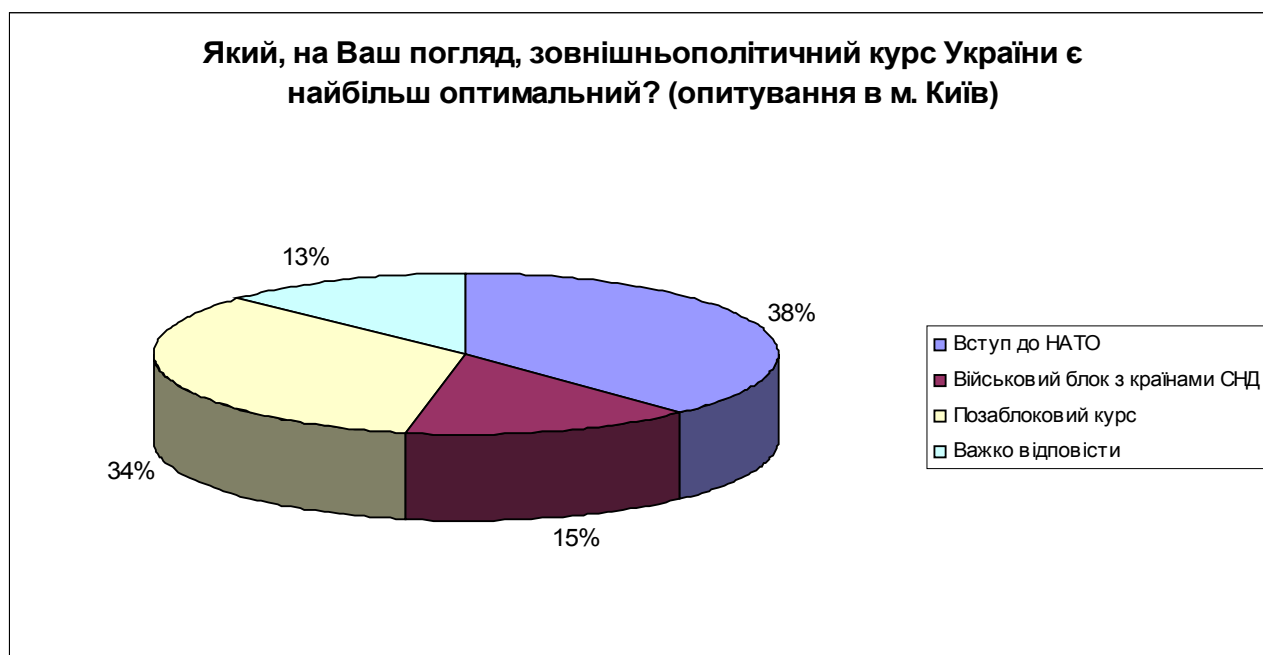

Рисунок 8.2 Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?

від 33-38% прихильників вступу до НАТО до 34-36% прибічників позаблокового статусу країни. Незначною, бо лише 15-17% (у порівнянні зі Сходом та Півднем)

можна вважати кількість прихильників військового блокування з країнами СНД (Рисунок 7.2, 8.2).

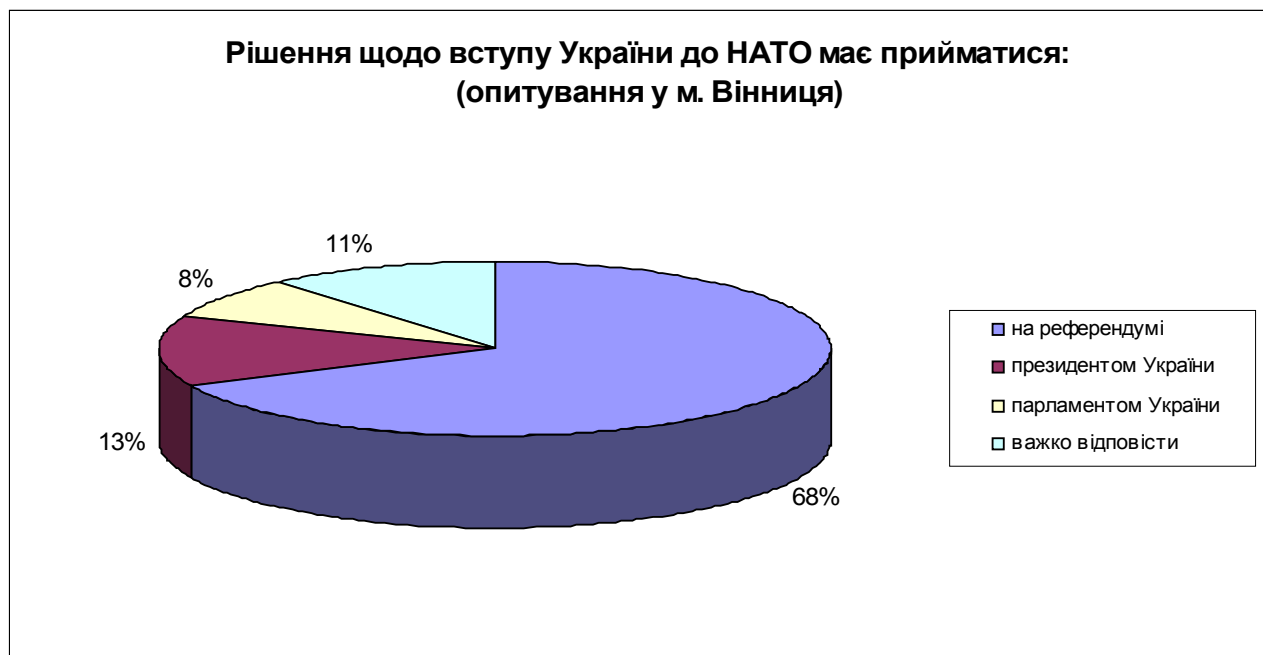

Рисунок 9.2 Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?

Рисунок 10.2 Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?

Не можна не враховувати невеликої кількості (21-23%) тих, хто довірив би вирішення питання членства України в НАТО українській владі та досить високого (65-68%) бажання мешканців регіону взяти участь у вирішенні долі євроатлантичного курсу України (Рисунок 9.2, 10.2) на Всенародному референдумі. Хоча в разі його проведення сьогодні процентне співвідношення прихильників і

противників вступу до НАТО розподілилось би практично на однаковому рівні: 30-32% «ЗА» та 30% «ПРОТИ» (Рисунок 11.2, 12.2).

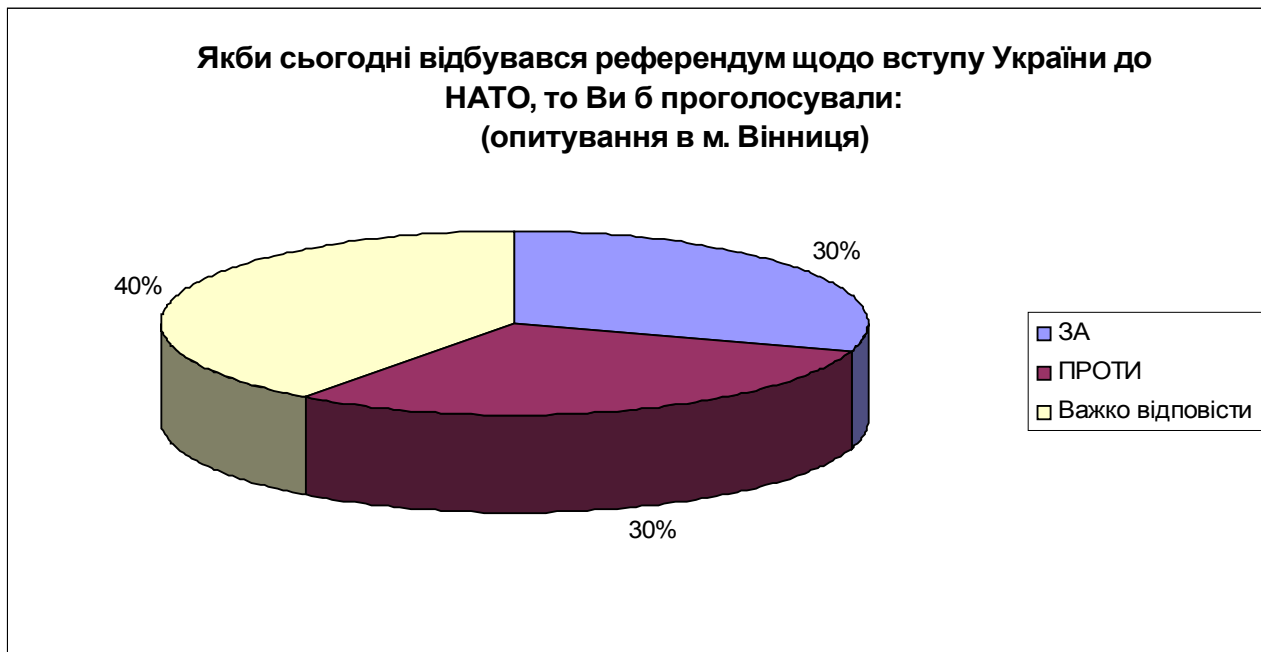

Рисунок 11.2 Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?

Рисунок 12.2 Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?

Рисунок 13.2 Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації євроінтеграційного курсу держави?

Рисунок 14.2 Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації євроінтеграційного курсу держави?

Більша обізнаність з тематикою інтеграційних устремлінь України дзеркально відображується на розумінні взаємозв'язків між європейською та євроатлантичною інтеграцією. Від 41% у Вінниці до 55% у Києві вважають, що членство в НАТО сприятиме реалізації курсу нашої держави на членство в Євросоюзі (Рисунок 13.2,

14.2). Частина респондентів заявляла, що не розуміє цього запитання і потребує інформації, щоб зробити свій вибір. Можемо припускати, що й серед респондентів, які дали негативну відповідь на це запитання також є певен відсоток тих, які робили це без знання суті проблеми, керуючись стереотипами.

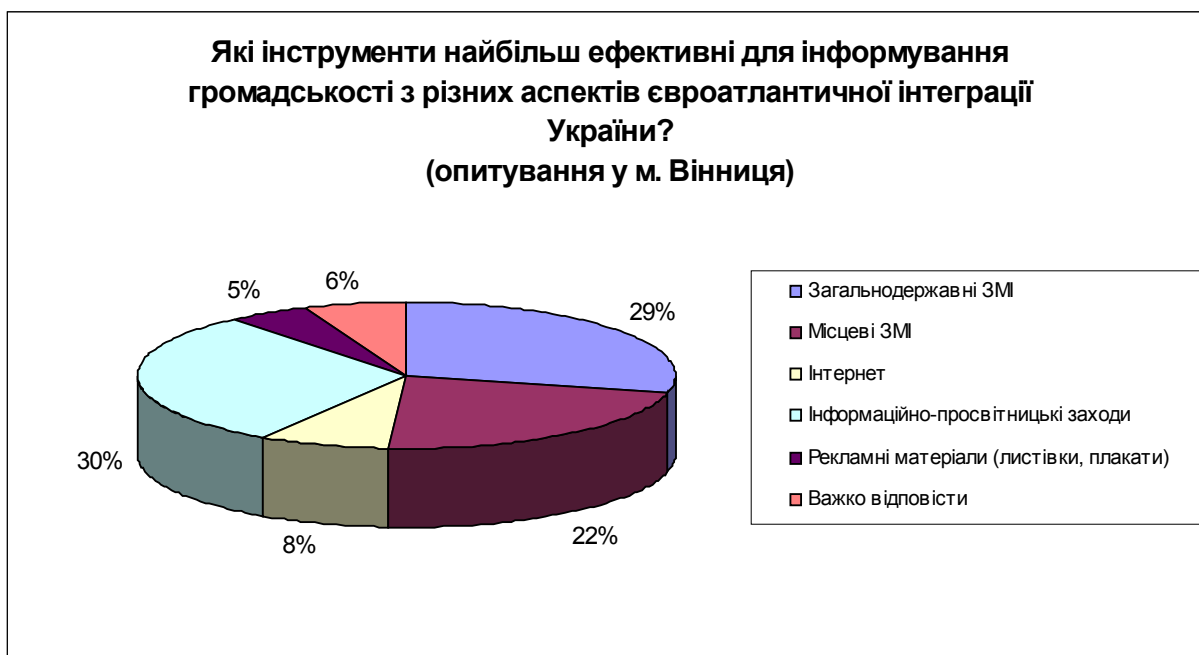

Рисунок 15.2 Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?

Щоб позбутися своїх стереотипів та мати свою думку респонденти очікують належного та всебічного інформування про НАТО та відносини Україна-НАТО засобами масової інформації (скоріше центральними), які визнано найбільш ефективним інструментом інформування громадськості (51-54%). Не менш ефективними (29-30%) визнано й інформаційно-просвітницькі заходи (Рисунок 15.2, 16.2), проведення яких мешканці регіону

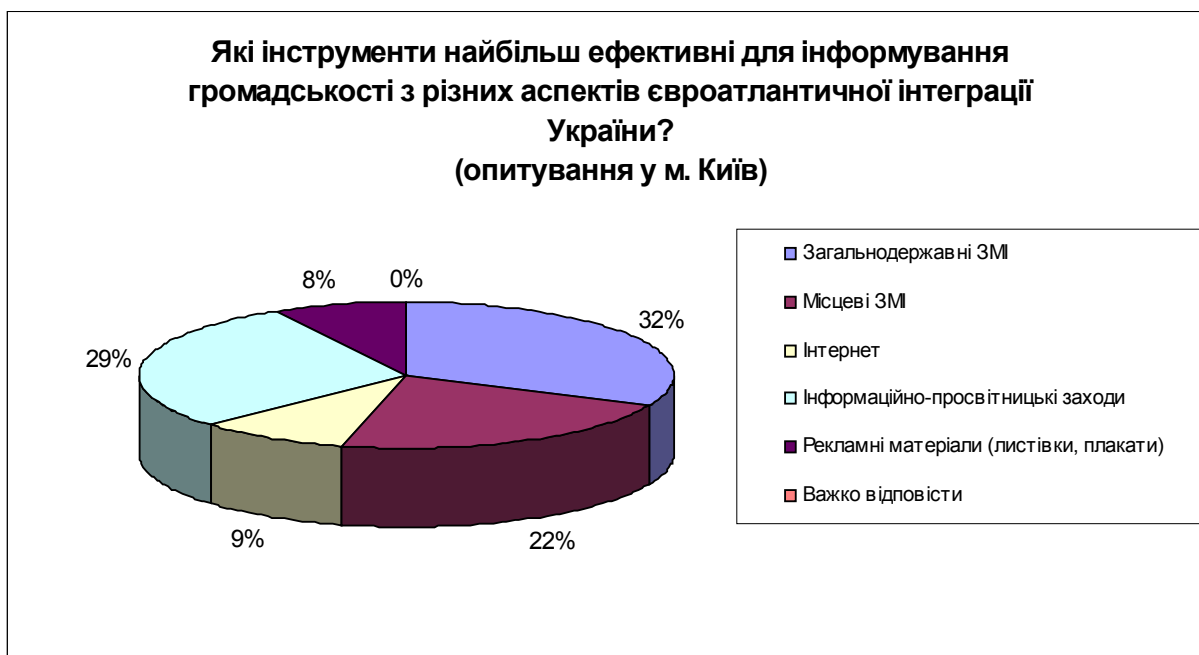

Рисунок 16.2 Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?

менше всього очікують від центральних органів влади (14-16%), очікуючи їх перш за все від ЗМІ (34-35%), громадських організацій (26-27%), місцевої влади (23-25%) (Рисунок 17.2, 18.2).

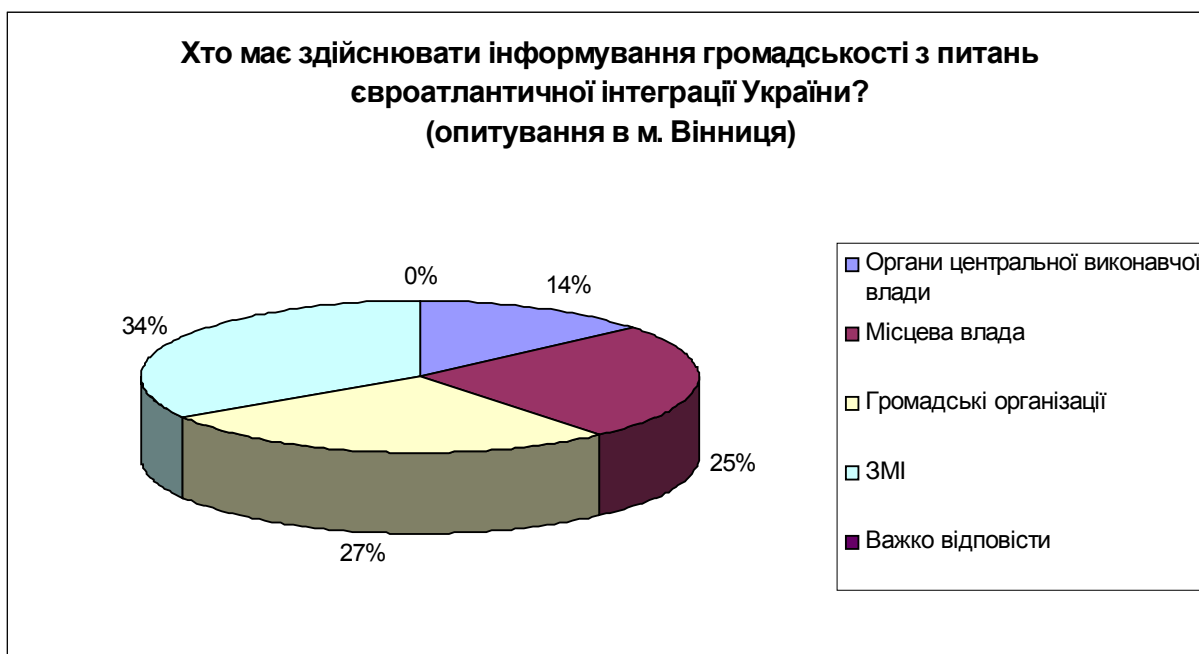

Рисунок 17.2 Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?

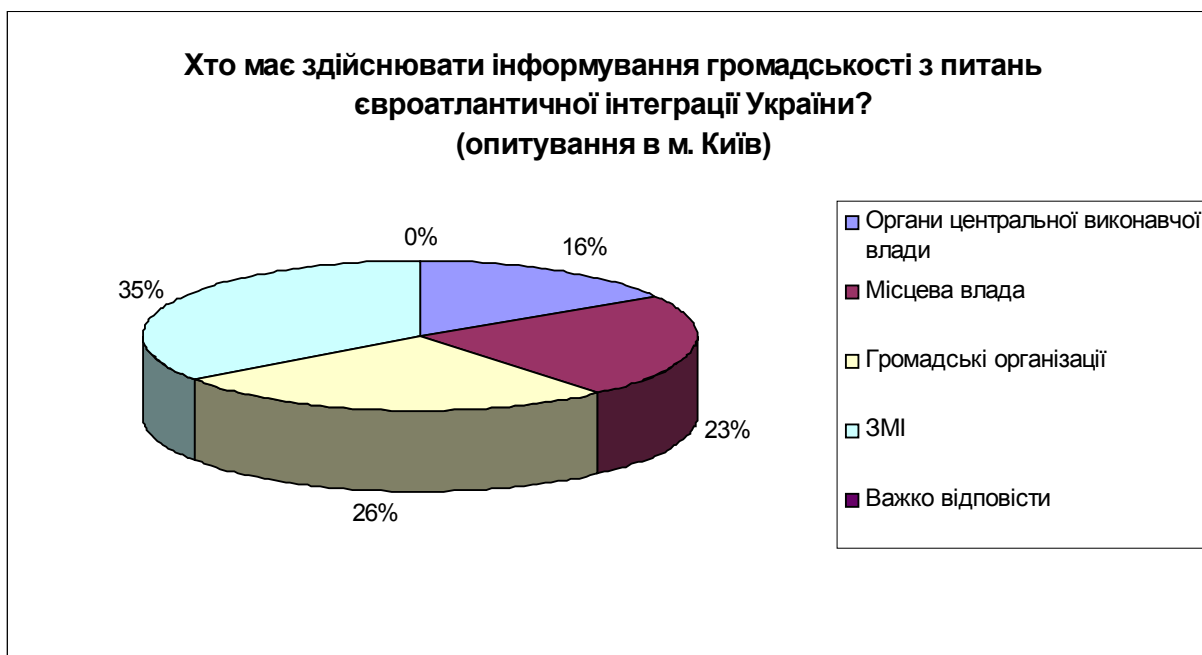

Рисунок 18.2 Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?

Ці очікування пояснюються відсутністю належного висвітлення питань євроатлантичної інтеграції в місцевих ЗМІ (Рисунок 19.2, 20.2) та низьким

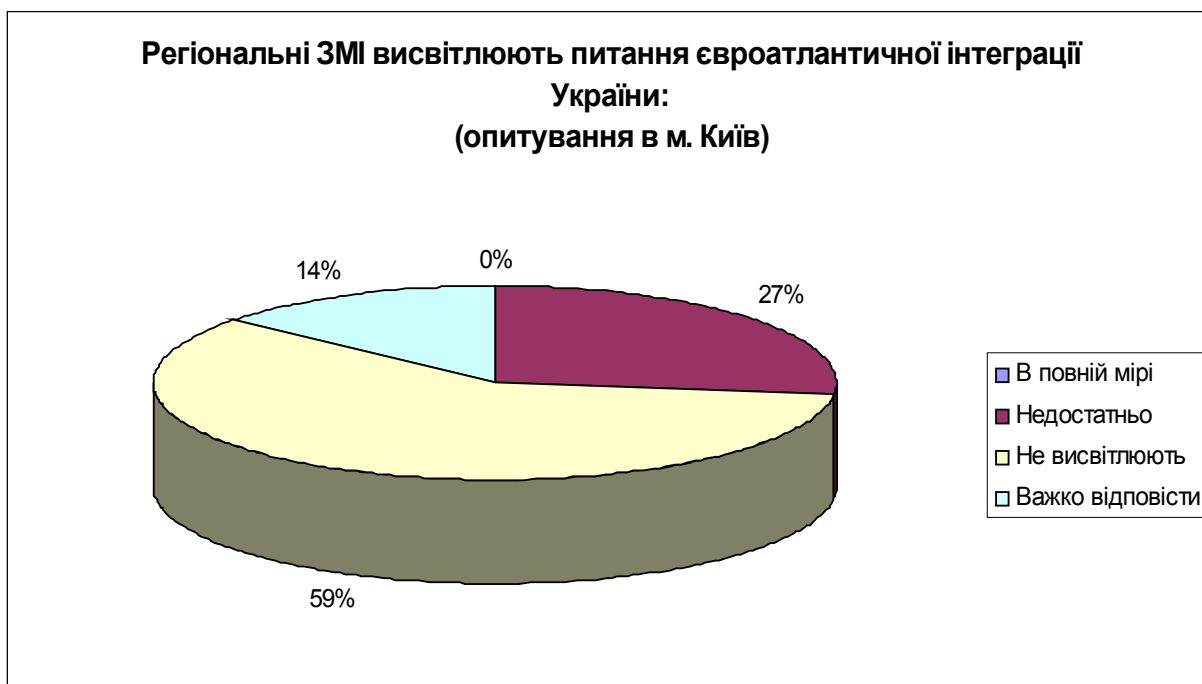

Рисунок 19.2 Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?

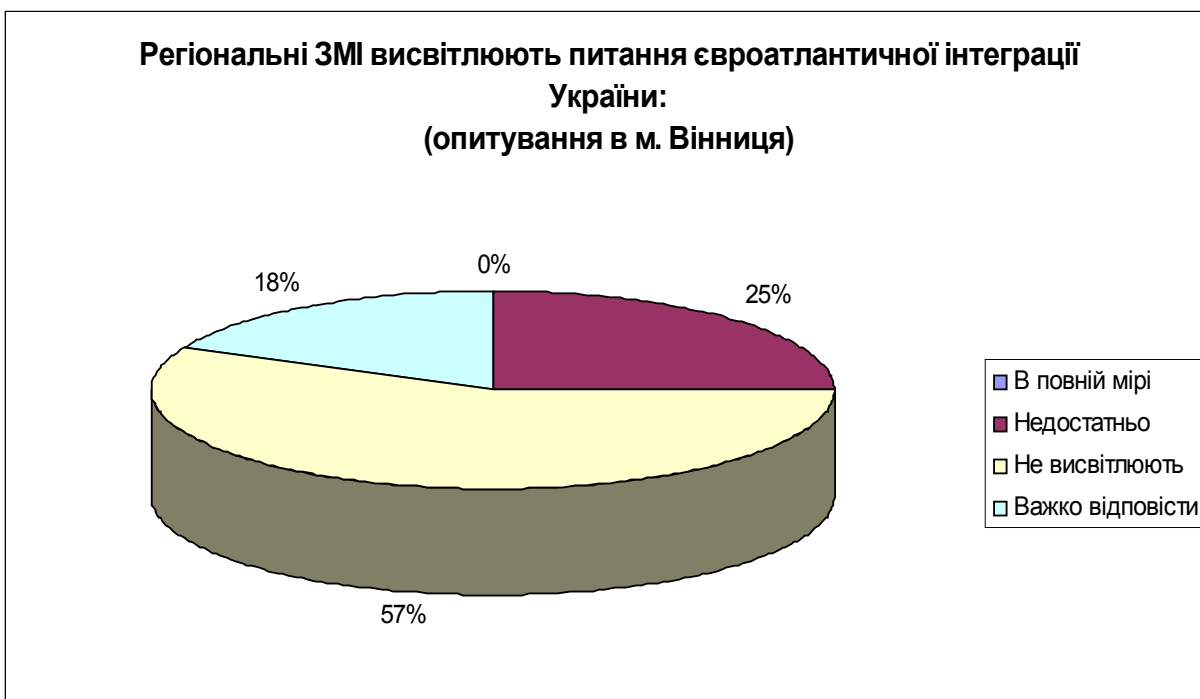

Рисунок 20.2 Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?

рівнем інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади (Рисунок 21.2, 22.2). Задоволені роботою у цьому питанні місцевої влади лише 21-24% опитаних (Рисунок 21.2, 22.2), а ЗМІ – від 25 до 27% респондентів (Рисунок 19.2, 20.2).

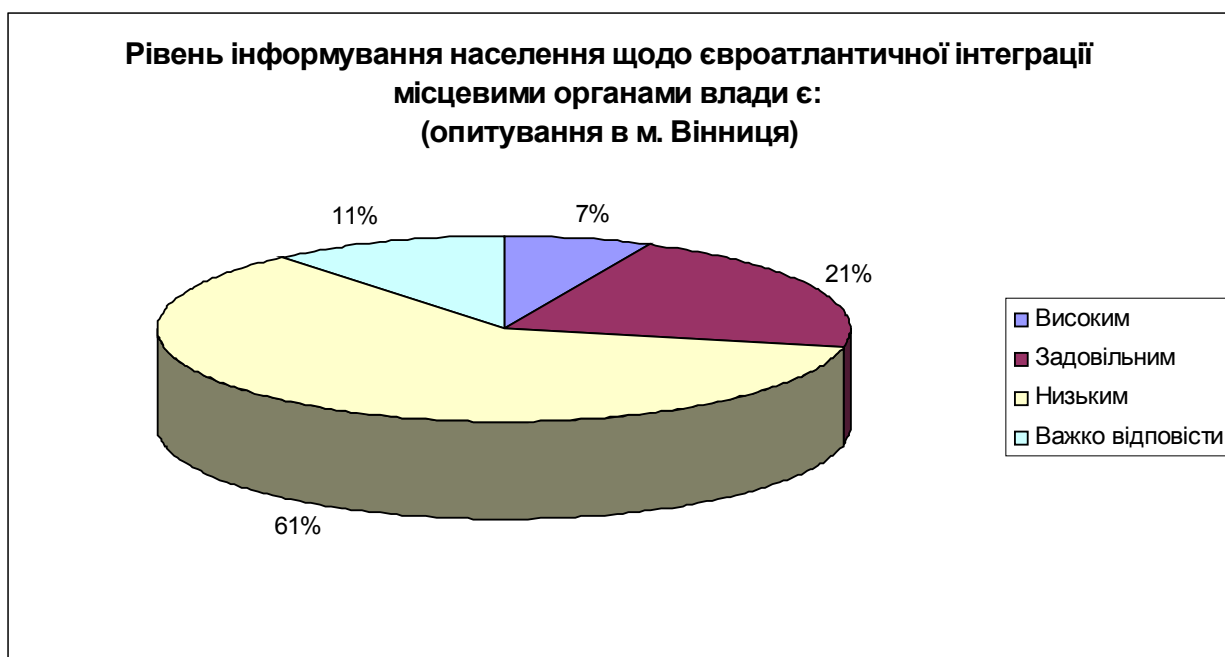

Рисунок 21.2 Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?

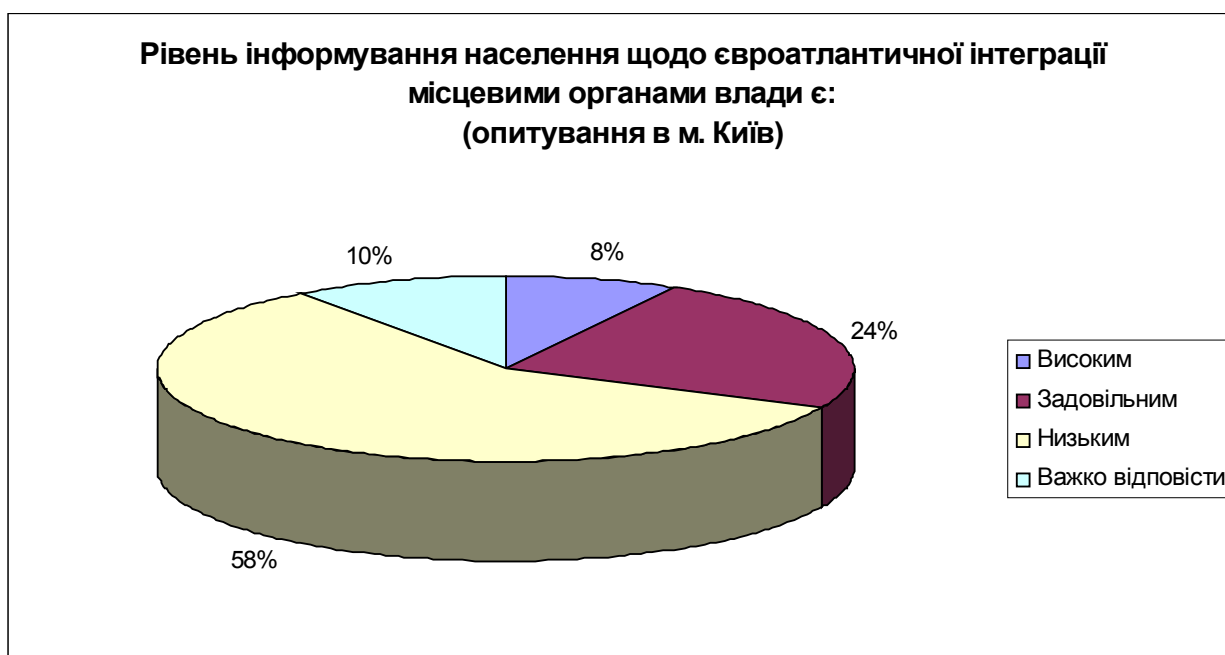

Рисунок 22.2 Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?

Висновки за результатами дослідження позиції експертів (загальна кількість опитаних експертів – 60 у Вінниці та 60 у Києві)

1. На сьогодні серед експертів у Вінниці та Києві не існує єдиної думки щодо участі України у Північно-Атлантичному альянсі. 55-60% експертів вважають вступ до НАТО таким, що найбільше відповідає національним інтересам України. В той же час також 40-45% висловились за збереження позаблокового статусу України.

2. Проведення всенародного референдуму по вступу до НАТО вважають обов'язковим 60% експертів.

3. 90 % експертів вважає, що членство у НАТО сприятиме реалізації євроінтеграційних устремлень України.

4. Найбільший стримуючий вплив на реалізацію євроатлантичних устремлень України на сьогодні справляють повільні темпи приведення норм суспільно-політичного життя країни до стандартів країн-членів Альянсу, спадщина радянської системи мислення, нездатність лідерів держави визначити та втілювати на практиці стратегічні пріоритети.

5. Якість забезпечення реалізації курсу на євроатлантичну інтеграцію є найвищою за забезпеченням міжнародної та громадської підтримки, найнижчою за

координованістю дій органів виконавчої влади, фінансовим забезпеченням, якістю виконання ухвалених рішень.

6. На думку експертів, функції інформування про євроатлантичну інтеграцію України найдоцільніше реалізовувати через загальноукраїнські ЗМІ, шляхом проведення просвітницьких заходів та через місцеві ЗМІ.

7. В середньому одна третя опитаних вважає, що функції інформування населення з питань європейської та євроатлантичної інтеграції на регіональному рівні слід покласти на ЗМІ, кожен четвертий експерт вважає доцільним залучити до цієї справи громадські організації та місцеві органи влади. В той же час, на думку експертів, місцеві ЗМІ не справляються з функцією інформування громадян про євроатлантичну інтеграцію України, а оцінка рівня роботи місцевих органів влади з інформування населення з цього питання є «незадовільною». Як наслідок, поінформованість населення з питань євроатлантичної інтеграції залишається досить низькою.

8. З питань євроатлантичної інтеграції населення найбільше поінформоване про відносини України з НАТО, розширення Альянсу, відносини Росії з НАТО. Недостатньо у населення відомостей щодо системи прийняття рішень у НАТО, досвід нових членів НАТО та конкретні кроки української влади щодо реалізації програм євроатлантичної інтеграції.

9. Половина експертів добре та дуже добре поінформовані про цільовий план Україна-НАТО. Чверть експертів рівень своєї обізнаності щодо цільового плану Україна-НАТО оцінила як низький та дуже низький. Більше 70% експертів вважають, що робота з виконання Цільового Плану Україна-НАТО у регіоні є недостатньою.

10. Більше всього експерти схильні оцінювати державну програму інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 рр., як таку, що виконуються частково. Приблизно чверть експертів вказала на повне невиконання Програми.

З БАЧЕННЯ ЄВРОАТЛАНТИЧНОГО КУРСУ МЕШКАНЦЯМИ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ У М. ЛЬВОВІ)

Львів:

Учасникам опитувань було поставлено такі запитання:

1. Чи знаєте Ви щось про НАТО (Організацію Північно-Атлантичного договору)?
2. Чим на Вашу думку є НАТО?
3. Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?
4. Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?
5. Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?
6. Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?
7. Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації євроінтеграційного курсу держави?
8. Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?
9. Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?
10. Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?
11. Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?

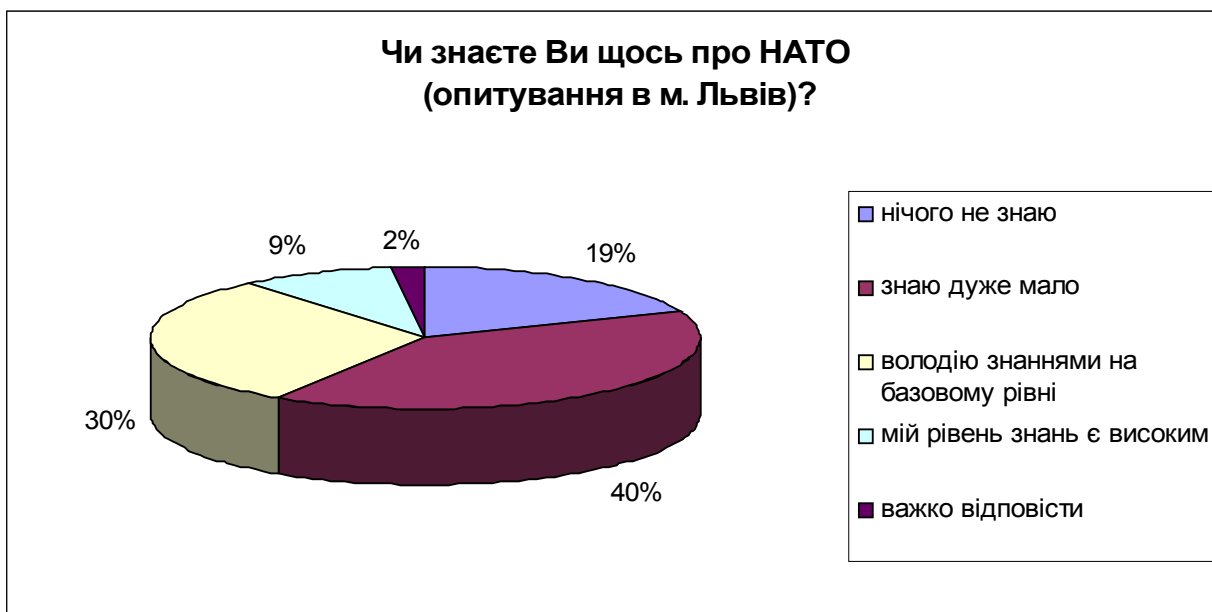

Рисунок 1.3 Чи знаєте Ви щось про НАТО
(Організацію Північноатлантичного договору)?

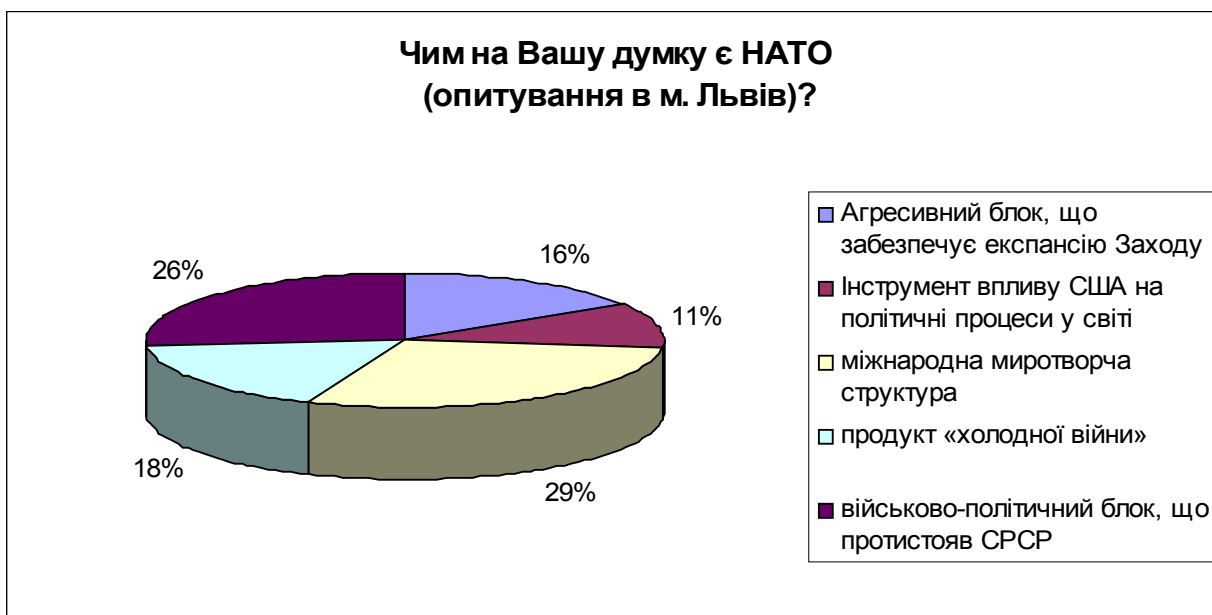

Рисунок 2.3 Чим на Вашу думку є НАТО?

Населення західного регіону практично не відрізняється своїм рівнем знань про НАТО від центрального регіону України: 59% не мають жодних знань або володіють ними в мінімальному об'ємі, а 39% вважають себе такими, що володіють знаннями про НАТО (Рисунок 1.3). Але, не дивлячись на це, більшість опитаних (73%) бачать у НАТО миротворчу структуру, військово-політичний блок, що протистояв США або продукт «холодної» війни, а число людей із стереотипним бачення Північноатлантичного блоку становить 27% (Рисунок 2.3). Але об'єктивізм

у ставленні до Альянсу не знаходить відповідного віддзеркалення у позитивному ставленні (див.:

Рисунок 3.3 Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?

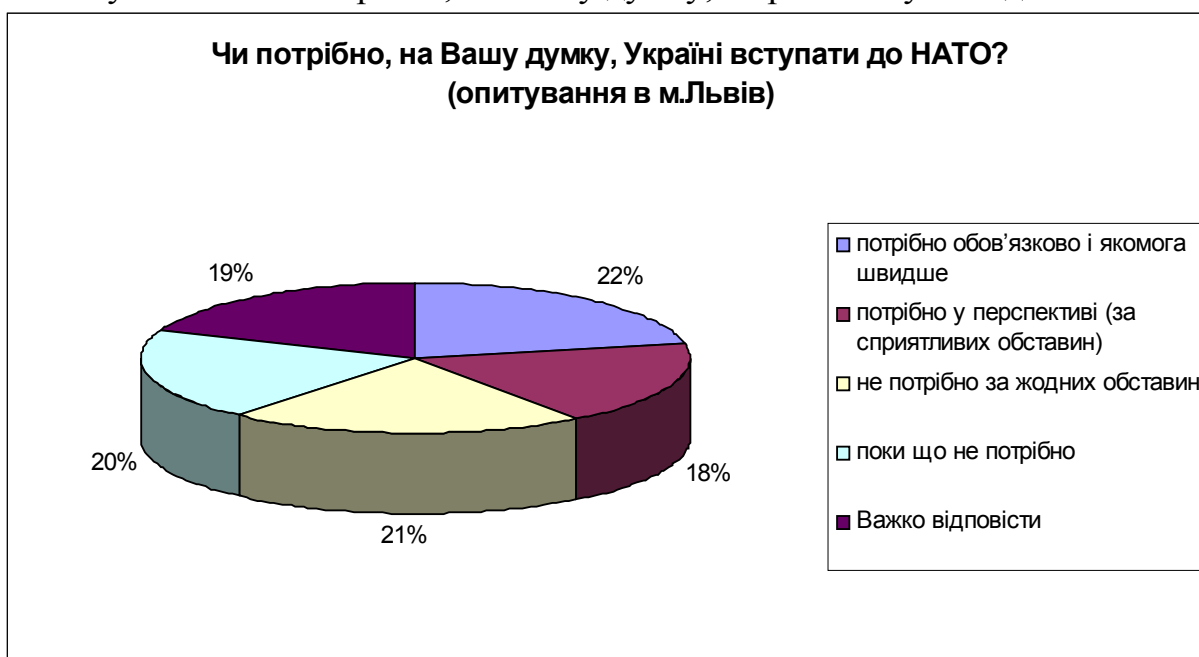

Рисунок 4.3. Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?

(Рисунок 3.3) до швидкого вступу нашої держави до НАТО (22%), яке практично поляризується з небажанням бачити Україну в НАТО за жодних обставин (21%). Практично стільки ж респондентів (20%) вважають, що нашій державі не слід

вступати до блоку «поки що», а отже їх можна згрупувати з тими 18%, які бачать таку можливість «у перспективі».

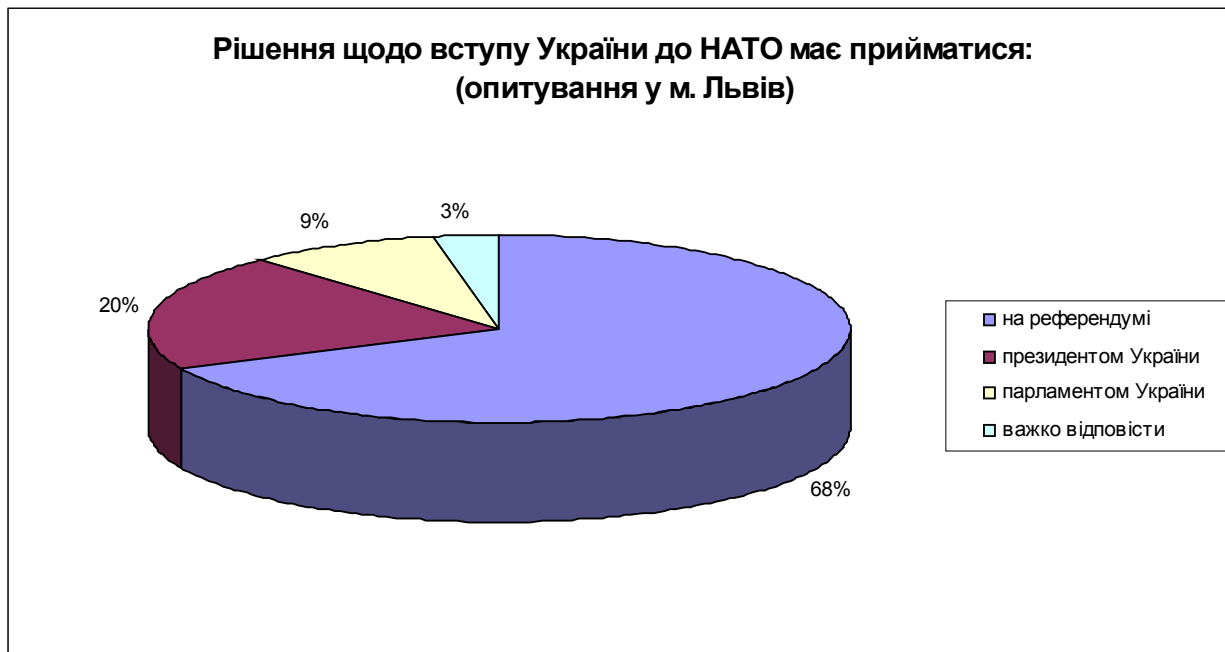

Рисунок 5.3 Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?

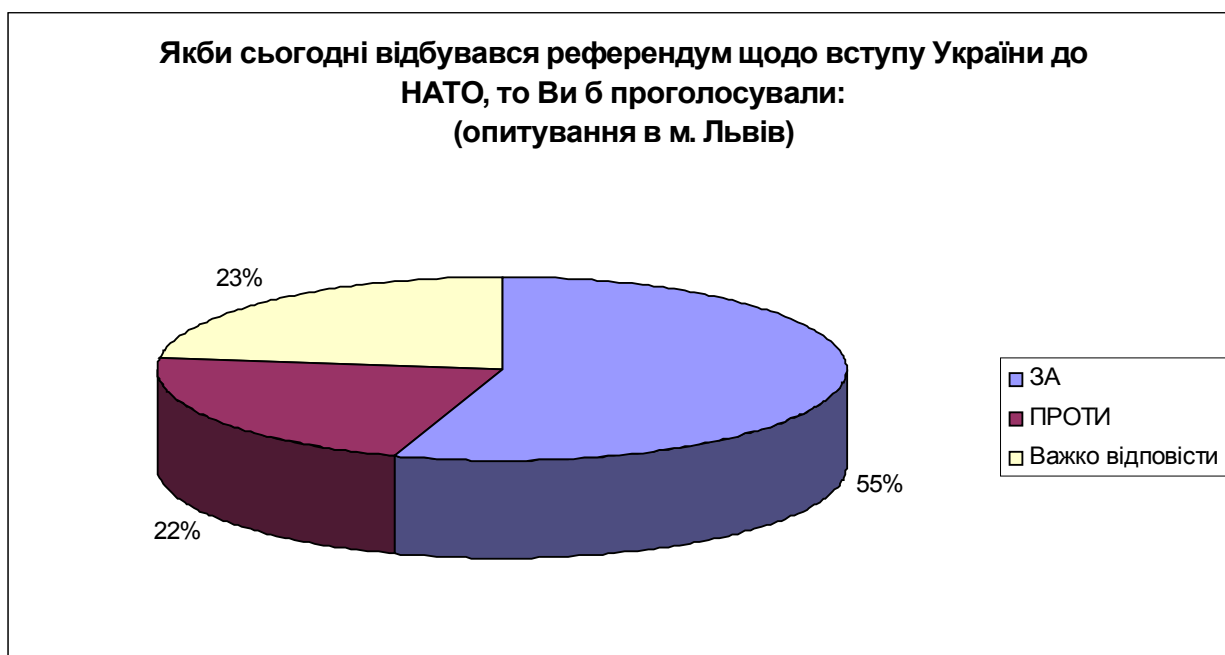

Рисунок 6.3 Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?

Таким чином, сукупна кількість потенційних прихильників інтеграції України з НАТО становить 50%. Це практично знаходить підтвердження у відповіді

респондентів на питання стосовно найбільш оптимального зовнішньополітичного курсу держави (Рисунок 4.3): 42% вважають таким вступ до НАТО. Третина опитаних вважає, що це питання може вирішити українська влада (Рисунок 5.3), але абсолютна більшість (68%) населення регіону бачить шлях України до Північноатлантичного блоку через Всенародний референдум, в разі проведення якого 55% проголосували б «ЗА» (Рисунок 6.3).

Рисунок 7.3 Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації євроінтеграційного курсу держави?

Традиційно прозахідна позиція політичних сил, які мають перевагу на Заході України, а також величезна кількість мешканців, які виїжджають на тимчасове проживання (робота, стажування) в країни НАТО і Євросоюзу пояснюють переконання 85% респондентів у тому, що членство України в НАТО сприятиме реалізації євроінтеграційного курсу держави (Рисунок 7.3).

З огляду на низький рівень поінформованості населення західного регіону України (як і решти регіонів держави) з питань євроатлантичної інтеграції важливо вибрати максимально ефективні інструменти проведення інформування (Рисунок 8.3). Такими респонденти вважають ЗМІ /в основному загальнодержавні/ (68%) та інформаційно-просвітницькі заходи (21%).

Рисунок 8.3 Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?

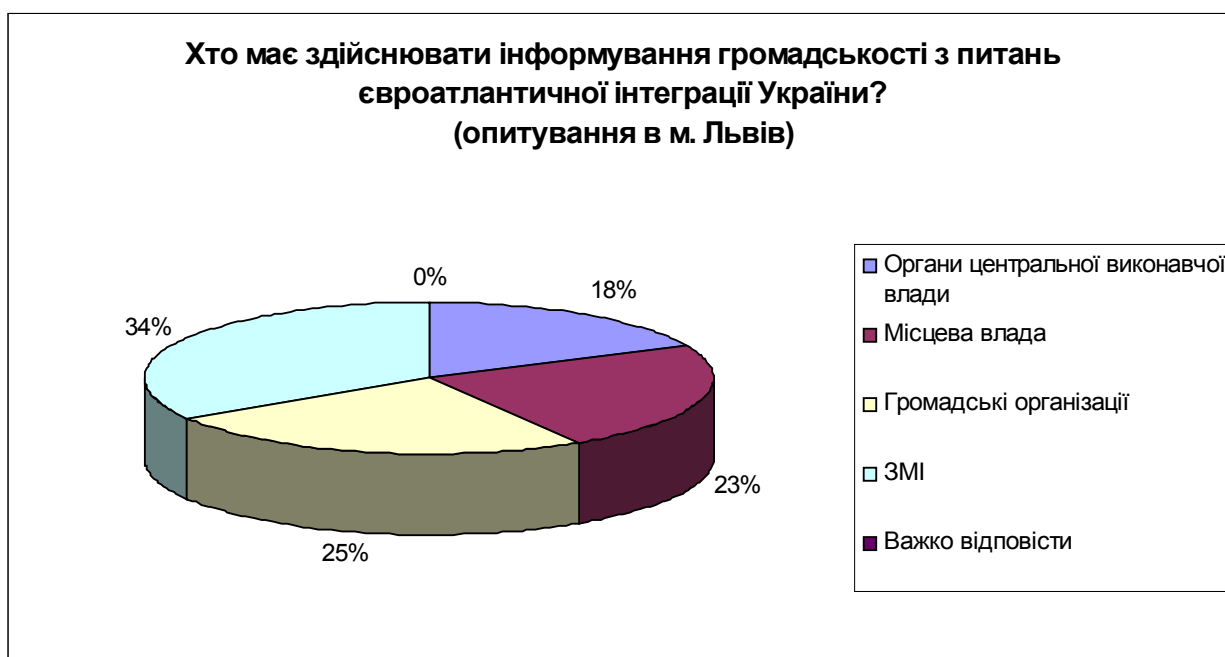

Рисунок 9.3 Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?

Щодо реалізації заходів з інформування громадськості, думки мешканців Західної України співпадають (з невеликою різницею у процентному співвідношенні) з поглядами на цю справу мешканців Центру. По низхідній це виглядає так: ЗМІ (третина), НУО (чверть), місцева влада та центральна влада (Рисунок 9.3).

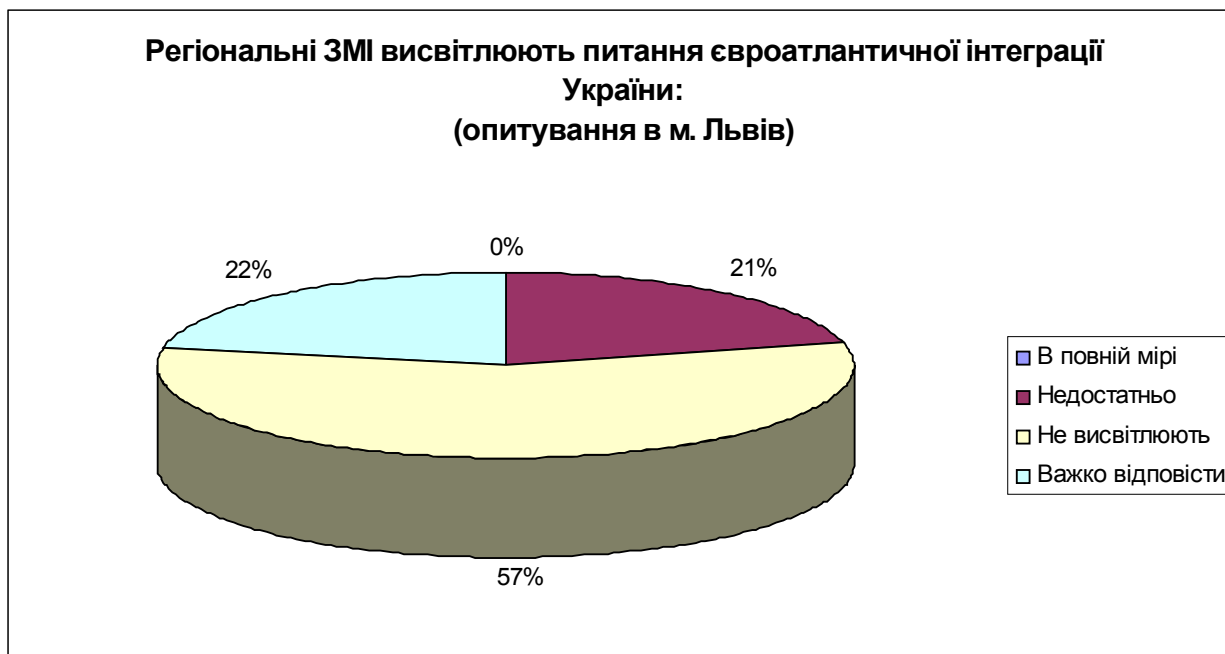

Рисунок 10.3 Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?

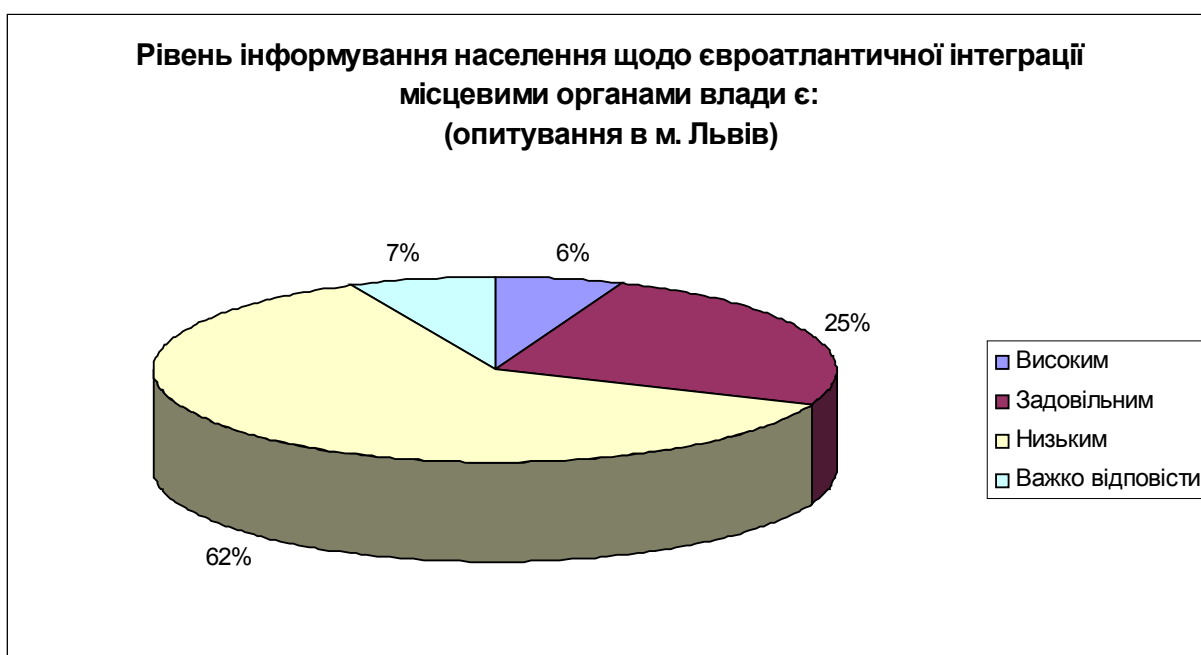

Рисунок 11.3 Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?

Характерно, що на Заході України, як і в інших регіонах, де проводились дослідження, не виявилось жодного респондента, який би вважав, що регіональні ЗМІ в повній мірі висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України

(Рисунок 10.3), майже дві третіх вважають, що ці питання не висвітлюються і лише одна п'ята – що висвітлюються недостатньо.

Подібна ситуація з оцінкою рівня інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади (Рисунок 11.3).

Висновки за результатами дослідження позиції експертів (загальна кількість опитаних експертів – 60)

1. На сьогодні серед львівських експертів існує практично однастайна думка щодо участі України у Північно-Атлантичному альянсі. 95% експертів вважають вступ до НАТО таким, що найбільше відповідає національним інтересам України. В той же час також 5% висловились за збереження позаблокового статусу України.

2. Проведення всенародного референдуму по вступу до НАТО вважають обов'язковим 60% експертів.

3. 100 % експертів вважає, що членство у НАТО сприятиме реалізації євроінтеграційних устремлінь України.

4. Найбільший стримуючий вплив на реалізацію євроатлантичних устремлінь України на сьогодні справляють повільні темпи приведення норм суспільно-політичного життя країни до стандартів країн-членів Альянсу.

5. Якість забезпечення реалізації курсу на євроатлантичну інтеграцію є найвищою за забезпеченням міжнародної та громадської підтримки, найнижчою за координованістю дій органів виконавчої влади, фінансовим забезпеченням, якістю виконання ухвалених рішень.

6. На думку експертів, функції інформування про євроатлантичну інтеграцію України найдоцільніше реалізовувати через загальноукраїнські ЗМІ, шляхом проведення просвітницьких заходів та через місцеві ЗМІ.

7. В середньому одна друга опитаних вважає, що функції інформування населення з питань європейської та євроатлантичної інтеграції на регіональному рівні слід покласти на ЗМІ, кожен третій експерт вважає доцільним залучити до цієї справи громадські організації та місцеві органи влади. В той же час, на думку експертів, місцеві ЗМІ не справляються з функцією інформування громадян про

євроатлантичну інтеграцію України, а оцінка рівня роботи місцевих органів влади з інформування населення з цього питання є «задовільною». Як наслідок, поінформованість населення з питань євроатлантичної інтеграції все ще залишається низькою.

8. З питань євроатлантичної інтеграції населення найбільше поінформоване про відносини України з НАТО, розширення Альянсу, відносини Росії з НАТО. Недостатньо у населення відомостей щодо системи прийняття рішень у НАТО, досвід нових членів НАТО та конкретні кроки української влади щодо реалізації програм євроатлантичної інтеграції.

9. Половина експертів добре та дуже добре поінформовані про цільовий план Україна-НАТО. Чверть експертів рівень своєї обізнаності щодо цільового плану Україна-НАТО оцінила як низький та дуже низький. Більше 90% експертів вважають, що робота з виконання Цільового Плану Україна-НАТО у регіоні є недостатньою.

10. Більше всього експерти схильні оцінювати державну програму інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 рр., як таку, що виконуються частково. Приблизно чверть експертів вказала на повне невиконання Програми.

ВИСНОВКИ

Вступ України до Північно-Атлантичного Альянсу вже представляє для українського суспільства зовнішню та внутрішньополітичну проблему, адже навіть серед представників політичної еліти не має єдиної думки з приводу вступу нашої держави до його структур.

У формуванні політики щодо НАТО на сучасному етапі розвитку української державності, як ніколи раніше, важливу роль відіграє інститут громадянської думки, а остання не виявляє прихильного ставлення до членства України в Альянсі.

Спричинено це в першу чергу домінуванням негативних уявлень про Організацію Північноатлантичного договору (Рисунок 1.В), про яку найчастіше говорять як про агресивний західний блок, або про інструмент впливу США на політичні процеси у світі. Мало хто сприймає НАТО як миротворчу організацію або організацію, що ґрунтується на загальній системі демократичних цінностей.

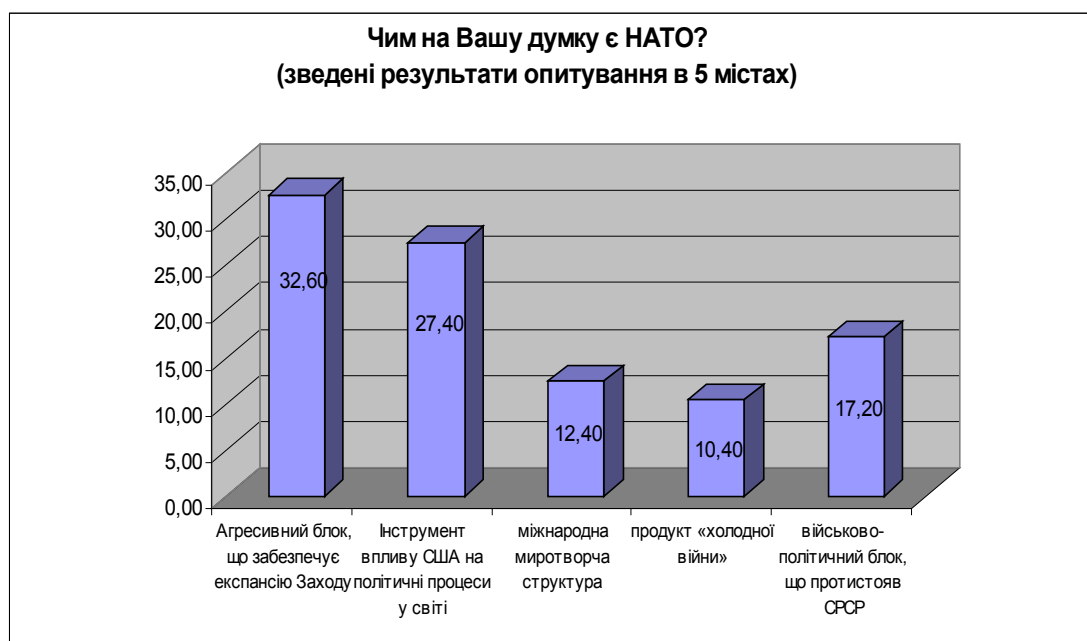

Рисунок 1.В Чим на Вашу думку є НАТО? (%)

Дослідження виявило надуманість та безпідставність антинатовських настроїв переважної більшості мешканців південно-східних областей України. На основі узагальнення зібраних даних робиться висновок про необхідність послідовної

реалізації західного вектора зовнішньої політики нашої держави в ім'я загальнонаціональних інтересів (Рисунок 2.В).

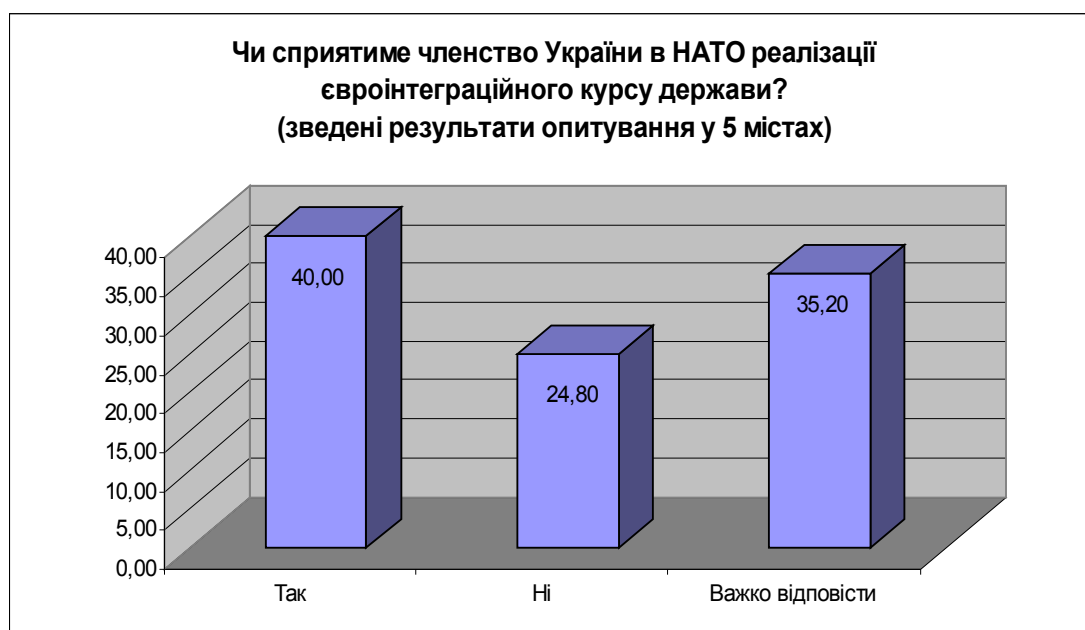

Рисунок 2.В Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації
євроінтеграційного курсу держави? (%)

Методом порівняльного аналізу офіційних документів, результатів соціологічних досліджень та власних емпіричних фокус-групових досліджень встановлено значну розбіжність зовнішньополітичних пріоритетів різних регіонів України: південно-східного, центрального та західного. Найбільше прихильників євроатлантичного курсу України виявлено в західному регіоні (Львівська, Тернопільська та Івано-Франківська області), найменше – в південно-східному. Характер побоювань мешканців південно-східного регіону перед вступом України до НАТО дає підстави стверджувати, що вони знаходяться під деструктивним впливом антинаатовської пропаганди як політичних партій лівого спрямування, так і офіційної позиції місцевих органів влади, зокрема Донецької, Луганської та Одеської областей і Автономної республіки Крим. Проміжну позицію щодо прихильників і противників євроатлантичної інтеграції України займають мешканці центральних областей (Київської, Вінницької та ін.). Встановлено, що кількість прихильників вступу України до НАТО коливається від 54,4–55 відсотків у

західному регіоні до 3-8 відсотків у південно-східному регіоні (в центральному регіоні число симпатиків НАТО становить близько 28-32 відсотків). Виявлено значну стабільність числа прихильників і противників євроатлантичного курсу, позаяк з незначними відхиленнями згадані цифри є майже незмінними протягом двох останніх років і є відображенням внутрішньополітичної ситуації в Україні. У цілому по Україні число прихильників євроатлантичного вектора зовнішньої політики України складає від 21 до 25 відсотків (Таблиця 1.В і 2.В).

Таким чином, при виробленні пріоритетних завдань зовнішньої політики України на найближче майбутнє слід враховувати регіональні уподобання мешканців України. Однак, домінуючим повинен стати загальнонаціональний інтерес, який полягає в необхідності вступу України до євроатлантичних структур, оскільки це є гарантією недоторканості кордонів і територіальної цілісності України. Необхідність входження України до НАТО, на думку експертів, підтвердив недавній вихід Росії з Договору про звичайні збройні сили в Європі (ДЗЗСС), а також опосередковано екологічна катастрофа в Азовському морі та Керченській протоці й позиція російської сторони щодо відшкодування збитків Україні. Таким чином, на нашу думку, виходячи з національних інтересів України, питання вступу нашої держави до НАТО слід вирішувати на урядовому рівні шляхом проведення комплексної інформаційно-просвітницької кампанії яка б враховувала регіональну та вікову специфіку адресатів проєвроатлантичних заходів. Її кінцевою метою мало б стати формування у різних груп населення переконання, що входження до євроатлантичної спільноти забезпечить не лише безпеку Україні, а й дасть шанс її громадянам на гідне життя.

В той же час, слід взяти до уваги й запропонований більшістю експертів варіант вирішення питання вступу нашої держави до НАТО у якомога коротші строки. У цьому випадку питання приєднання до структур Північноатлантичного альянсу слід вирішувати на урядовому рівні без проведення референдуму, який за існуючої ситуації не дасть необхідних позитивних результатів, а, водночас, не є обов'язковим. Але й таке вирішення, як свідчить досвід країн колишнього

комуністичного блоку, потребує консолідації: на рівні політичних еліт та основних гілок влади.

Порівняння ставлення до можливого вступу до Організації Північно-Атлантичного договору по трьох основних регіонах держави віддзеркалює існуючі соціокультурні відмінності. Втім, попри те, що панують сталі уявлення про масову підтримку євроатлантичної інтеграції населенням Галичини, саме в цьому регіоні найбільша кількість тих, хто не визначився. До речі, більше тих, хто визначився (і як правило – негативно) в Південно-Східному регіоні. (Таблиця 1.В, 2.В).

Таблиця 1.В Регіональні особливості ставлення до НАТО (за даними співвиконавця – Донецького національного університету)

	ЗА вступ до НАТО (%)	ПРОТИ вступу до НАТО (%)	Не визначилися (%)
Львів («захід»)	55	17	32
Вінниця, Київ («центр»)	28	44	28
Донецьк, Одеса („південний-схід”)	8	79	13
В цілому по Україні	21	58	21

Таблиця 2.В Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні? (за даними опитування ІЄІ ЛНУ ім. І.Франка)

	Вінниця (%)	Київ (%)	Донецьк (%)	Одеса (%)	Львів (%)	Зведений результат (%)
ЗА	30,00	32,00	3,00	5,00	55,00	25,00
ПРОТИ	30,00	30,00	95,00	95,00	22,00	54,40
Важко відповісти	40,00	38,00	2,00	0,00	23,00	20,60

За останній рік рівень підтримки громадянами України інтеграції нашої держави до структур НАТО практично не змінився, хоча зменшилась кількість тих, хто не довіряє блоку. Цьому сприяла відсутність у передвиборчій кампанії 2007 року (на відміну від кампанії 2006 року) використання натовської тематики у

негативному ключі. Так, за результатами нашого опитування, виявилось, що 54,4 % українців (причому з різних регіонів держави, а не лише у «проросійськи орієнтованому Донецьку») виступають проти входження до НАТО, а лише 25 % – ЗА (Таблиця 3.В). На момент приходу до влади (невдовзі після інавгурації) президента Віктора Ющенка прихильників вступу держави в НАТО було понад 40 відсотків.

Таблиця 3.В Зміна ставлення до НАТО (2002-2007 рр.)

	2002	2004	2005	2006	2007
Довіряють (%)	39	28	40	22	21
Не довіряють (%)	34	24	20	66	58
Не визначились (%)	27	48	40	12	21

Такий спад довіри можна пояснити впливом на громадську думку трьох основних факторів:

- після «Помаранчевої революції» нічого не було зроблено для просування в суспільстві ідеї необхідності вступу до НАТО як цивілізаційного вибору України.

- в ході парламентських перегонів 2006 року більшість учасників кампанії максимально експлуатували тему НАТО (негативний підхід: оцінка блоку та безапеляційне відкидання можливості членства України у ньому) як елемент зовнішньополітичної складової програм своїх політичних сил.

- практично не велося інформаційно-роз'яснювальної роботи стосовно блоку НАТО та входження до нього України на загальнодержавному рівні, було лише заявлено прем'єр-міністром В. Януковичем у Брюсселі «про несвоєчасність такого кроку».

Це дає підстави прогнозувати, що якщо така позиція уряду, а також такий підхід і, як наслідок, рівень інформування та поінформованості населення залишатиметься, то це не буде сприяти формуванню позитивного іміджу НАТО і не приведе до збільшення рівня довіри до блоку.

Підсумовуючи, слід зазначити, що одним із дуже важливих показників щодо ставлення українців до НАТО є висока невизначеність як щодо ролі НАТО у світі,

так і щодо подальших відносин України і блоку. Така невизначеність пояснюється рівнем поінформованості наших громадян про НАТО (43,2% респондентів визначили свій рівень поінформованості про НАТО як низький, 24% - як «нульовий»). Кількість готових підтримати вступ України до Альянсу вступає у взаємозалежність від рівня поінформованості: чим вищий рівень поінформованості, тим частіше респонденти висловлювались за вступ України до його структур.

З проведених досліджень випливає, що громадська думка у питанні співробітництва України з НАТО ще не є остаточно сформованою (46% респондентів заявили про зацікавленість в отриманні додаткової інформації про НАТО).

Важливими для відновлення тенденцій позитивних змін у ставленні наших співгромадян до НАТО також є:

- зміна державної політики — збільшення контактів з НАТО, збільшення кількості «натовських» фахівців, які приїжджають до України.
- повернення до практики проведення спільних маневрів (що мало позитивний вплив на громадську думку щодо блоку, зокрема на Західній Україні).
- проведення **ненав'язливих** комплексних інформаційно-просвітницьких заходів, адресованих у першу чергу до тієї частини суспільства, яка ще не визначилась (пріоритетними мають стати центральний і західний регіони), а також розробка і поступове (по наростаючій) проведення роз'яснювальної роботи в середовищах противників євроатлантичної інтеграції України (пріоритетними мають стати південний та східний регіони).

Виконана НТР підтвердила існування низки складних проблем, без вирішення яких неможливе формування ефективної державної політики євроатлантичної інтеграції України. Враховуючи досвід східноєвропейських та балканських країн, особливу увагу слід звернути на заходи спрямовані на досягнення національного консенсусу щодо євроатлантичної інтеграції та створення державної управлінської вертикалі євроатлантичної інтеграції. На цьому наголошують як українські, так і західні експерти. Зокрема, на необхідності формування в Україні консенсусу щодо питання про напрямок її військово-політичної інтеграції, наголошує адміністрація Д. Буша (директор відділу держав Східної і Центральної Європи Ради національної безпеки США Д.Уілсон).

РЕКОМЕНДАЦІЇ

За результатами опитування учасників фокус-груп експертів з різних міст охоплених дослідженням робимо висновок про необхідність **рекомендувати**:

– проводити роз'яснювальну роботу серед представників навчальних закладів (вчителів шкіл, викладачів вузів) з питань концепції та стратегічних цілей НАТО, що дасть змогу зламати стереотипи минулого та краще зрозуміти політику Альянсу, зокрема, щодо України в середовищі, яке має найбільший вплив на формування свідомості як молодого покоління українських громадян, так і суспільної свідомості в цілому;

– сформувати систему контраргументів на тези політичних сил (а відповідно і соціальних та вікових груп населення України, в яких вони мають підтримку), які активно виступають проти входження України в євроатлантичні та європейські структури;

– розробити методологічні рекомендації щодо представлення перешкод на шляху євроатлантичної інтеграції України та механізмів їх подолання, з використанням досвіду колишніх країн соціалістичного табору, які вже набули членство в НАТО та ЄС;

– вивчити можливості освітніх установ різного рівня у контексті поширення ними ідеї доцільності вступу України до структур НАТО та Євросоюзу;

– створити в регіонах (з урахуванням місцевої специфіки) структури сприяння інтеграційним процесам за участю відомств, що несуть реальну відповідальність за реалізацію державного курсу, а також за участю громадських організацій та аналітичних центрів, що працюють у цьому напрямку.

– на рівні областей залучати органи влади та громадські організації до розробки щорічних планів заходів на виконання Державних програм.

– запровадити регулярний обмін інформацією та досвідом із впровадження програм та заходів з євроатлантичної інтеграції між областями через проведення тематичних зустрічей, семінарів та Інтернет-конференцій.

– створити на державному рівні систему забезпечення поточною інформацією регіональних та місцевих органів влади щодо спільної діяльності України з НАТО.

– створити на обласних рівнях - регіональні центри, а на районних рівнях – робочі групи з інформування населення та підвищення рівня обізнаності громадськості з питань євроатлантичної інтеграції.

– на підставі проведеної аналітичної роботи розробити на рівні Міністерства освіти та науки України у співпраці з відповідними „профільними” НУО „Комплексну цільову державну програму інформаційно-просвітницьких заходів”, яка б враховувала регіональну та вікову специфіку адресатів проєвроатлантичних та проєвропейських заходів, кінцевою метою якої мало б стати формування у різних груп населення переконання, що входження до євроатлантичної спільноти забезпечить не лише безпеку Україні, а й дасть шанс її громадянам на гідне життя.

– залучити засоби масової інформації всіх видів та рівнів до інформаційної кампанії та інформаційно-просвітницьких заходів з питань НАТО (ввести постійно-діючі рубрики та теле- і радіо передачі щодо інформування населення за вказаною проблематикою).

– з метою вивчення досвіду інформування на обласних рівнях налагодити співпрацю з територіальними одиницями країн-членів НАТО.

– здійснювати громадський моніторинг діяльності регіональних та місцевих органів влади у сфері реалізації євроатлантичної та європейської інтеграційної політики.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні питання реформування та розвитку структур безпеки і оборони України. – Київ, 2006. – Вип. 22.
2. Актуальні проблеми реалізації політики національної безпеки України в оборонній сфері. – Київ, 2006. – Вип. 27
3. Безопасность посредством партнерства. НАТО/ОТАН 2005. – 36с.
4. Брифінг НАТО (березень) 2005р.
5. Державне управління процесами формування і реалізації оборонної політики України. – Київ, 2006. – Вип. 28
6. Довідник НАТО 2006.
7. Євроатлантикінформ. Науково-аналітичний бюлетень Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ, – №3, 2005.
8. Євроатлантикінформ. Науково-аналітичний бюлетень Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ, – №1 (7), 2006.
9. Євроатлантикінформ. Науково-аналітичний бюлетень Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ, – №3-4 (9-10) 2006.
10. Євроатлантикінформ. Науково-аналітичний бюлетень Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ, – №6 (12) 2006.
11. Євроатлантикінформ. Науково-аналітичний бюлетень Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ. – №2 (8) 2006.
12. Євроатлантикінформ. Науково-аналітичний бюлетень Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ. – №5 (11) 2006.
13. Європейська і євроатлантична інтеграція крізь призму якості життя. ЦПЛ „Древо життя”. – Харків, 2006.
14. Європейська і євроатлантична інтеграція крізь призму якості життя. Тези доповідей учасників публічних заходів. – Харків: ВД „ Райдер”, 2006. – 96с.

15. Європейська та євроатлантична інтеграція очима молоді. ЦПЛ „Древо життя”. – Харків, 2006.
16. Інформаційний довідник з питань євроатлантичної інтеграції України (Диск).
17. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України. Інститут євроатлантичного співробітництва. – Київ 2003.
18. Механізми стратегічного програмно-цільового планування розвитку структур безпеки і оборони. – Київ 2006. – Вип. 23.
19. Міжнародні відносини і євроатлантична інтеграція України. Міністерство оборони України. Національна Академія оборони України. Київ. 2005. – 403с.
20. Місце України в НАТО. – К.: Центр „Демократичні ініціативи”, 2006. – 252 с.
21. НАТО: свій чи чужий? Документальний серіал. Диск.
22. Національна безпека і оборона. – 2007. – №5 (Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова).
23. Національна безпека і оборона. – 2007. – №2 (Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова).
24. Новини НАТО. – 2004. – Вип. №3.
25. Новини НАТО. – 2005. – №4 – 15с.
26. Новини НАТО. – 2006. – №2 – 15с.
27. Новини. НАТО. – 2006. – №1 – 15с.
28. Нормативно - правове забезпечення реалізації Україною стратегічного курсу на євроатлантичну інтеграцію. Науково-інформаційний збірник. – Київ, 2006. – Вип. 26.
29. Партнерство Україна – НАТО. Інститут Євро – Атлантичного співробітництва. – Київ, 2002. – 32с.
30. Політико-правові засади приєднання України до НАТО. Видання підготовлено Управлінням євроатлантичної інтеграції Генерального штабу Збройних Сил України під загальною редакцією начальника Управління генерал-майора Голопатюка Л.С. – 2005.
31. Практичні аспекти співробітництва України з НАТО. Видання підготовлено Управлінням євроатлантичної інтеграції Генерального штабу Збройних Сил України

під загальною редакцією начальника Управління генерал-майора Голопатюка Л.С. – 2005.

32. Путеводитель. Справочник. Стамбульський Саммит. НАТО. – 2004. – 156с.

33. Розвиток відносин України з НАТО у документах. Видання підготовлено Управлінням євроатлантичної інтеграції Генерального штабу Збройних Сил України під загальною редакцією начальника Управління генерал-майора Голопатюка Л.С. – 2005. – 64с.

34. Словник основних термінів та скорочень, які використовуються в НАТО. Міністерство оборони України. – К.: МП „Леся”, 2004. – 568 с.

35. Співпраця Росія – НАТО у протистоянні тероризму. – Осінь, 2005. – 4с.

36. Технології на службі боротьби з тероризмом. – НАТО/ОТАН, 2005. – 6с.

37. Тресторонній підхід до Європейської та Євроатлантичної інтеграції. Аналітична доповідь підготовлена Українсько-молдавсько-румунською експертною групою. – Бухарест-Кишинев-Київ, 2007.

38. Україна - НАТО : Майбутнє в руках минулого. – 2004.

39. Україна – НАТО. NATO – UKRAINE. – 2004. – 8с.

40. Україна – НАТО. Інтенсифікований діалог. – 2006. – 16с.

41. Україна-НАТО. Інформаційно-аналітичний журнал Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ, 2006. – № 6 (16).

42. Україна-НАТО. Інформаційно-аналітичний журнал Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ, 2006. – № 5 (16).

43. Україна-НАТО. Інформаційно-аналітичний журнал Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ, 2006. – № 4 (14).

44. Україна-НАТО. Інформаційно-аналітичний журнал Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ, 2006. – № 3 (13).

45. Україна-НАТО. Інформаційно-аналітичний журнал Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України. – Київ, 2004. – №1.

46. Україна-НАТО: абетка відносин. – 2006. – 40 с.

47. Україна-НАТО: Майбутнє в руках минулого. – Київ, 2004.

48. Участь громадян у прийнятті державних рішень. – К., 2006 – 172 с.
49. Чи потрібно Україні бути в НАТО ? 12 аргументів „ЗА”. Молодь ламає старі стереотипи. – Київ, 2006. – 240 с.
50. Шлях Словаччини до НАТО. Демократичні ініціативи. – Київ, 2007.

Додаток А. Запитання, які було поставлено учасникам опитувань:

1. Чи знаєте Ви щось про НАТО (Організацію Північноатлантичного договору)?
2. Чим на Вашу думку є НАТО?
3. Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?
4. Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?
5. Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?
6. Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?
7. Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації євроінтеграційного курсу держави?
8. Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?
9. Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?
10. Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?
11. Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?

Додаток Б. Зведені таблиці та гістограми за результатами опитування в 5 містах

Таблиця Б.1 Чи знаєте Ви щось про НАТО
(Організацію Північноатлантичного договору)? (%)

Відповіді	Вінниця %	Київ %	Донецьк %	Одеса %	Львів %	Зведений результат %
нічого не знаю	18,00	17,00	39,00	27,00	19,00	24,00
знаю дуже мало	42,00	42,00	43,00	49,00	40,00	43,20
володію знаннями на базовому рівні	25,00	27,00	11,00	7,00	30,00	20,00
мій рівень знань є високим	7,00	10,00	5,00	4,00	9,00	7,00
важко відповісти	8,00	4,00	2,00	13,00	2,00	5,80

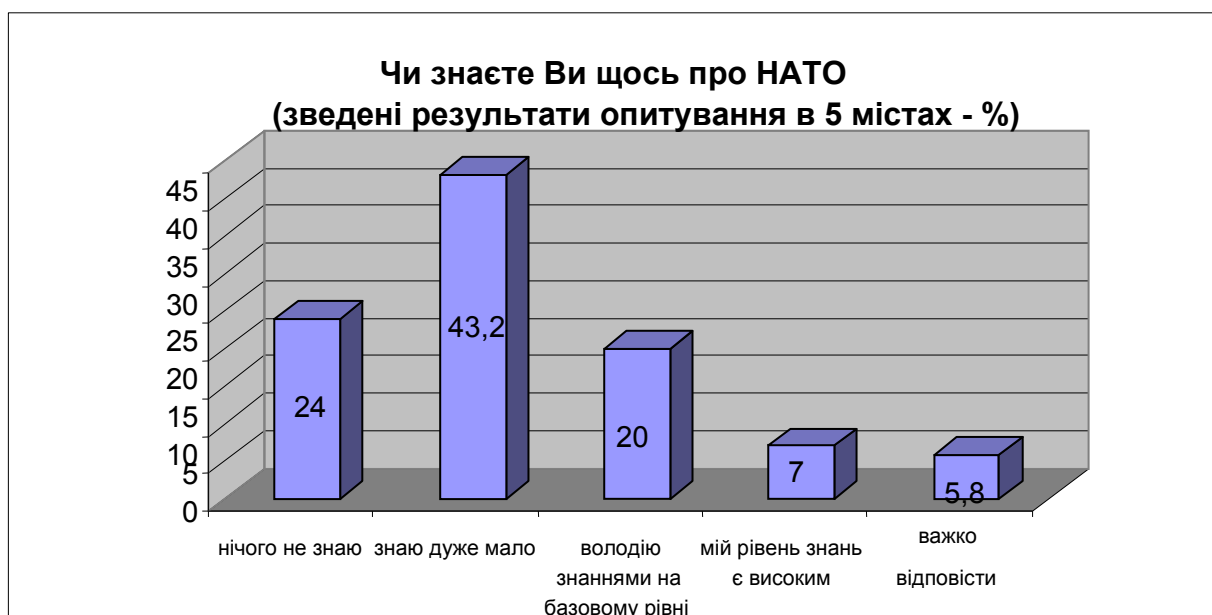

Рисунок Б.1 Чи знаєте Ви щось про НАТО
(Організацію Північноатлантичного договору)? (%)

Таблиця Б.2 Чим на Вашу думку є НАТО?

Відповіді	Вінниця %	Київ %	Донецьк %	Одеса %	Львів %	Зведений результат %
Агресивний блок, що забезпечує експансію Заходу	32,00	24,00	45,00	46,00	16,00	32,60
Інструмент впливу США на політичні процеси у світі	22,00	19,00	46,00	39,00	11,00	27,40
міжнародна миротворча структура	15,00	16,00	1,00	1,00	29,00	12,40
продукт «холодної війни»	9,00	18,00	3,00	4,00	18,00	10,40
військово-політичний блок, що протистояв СРСР	22,00	23,00	5,00	10,00	26,00	17,20

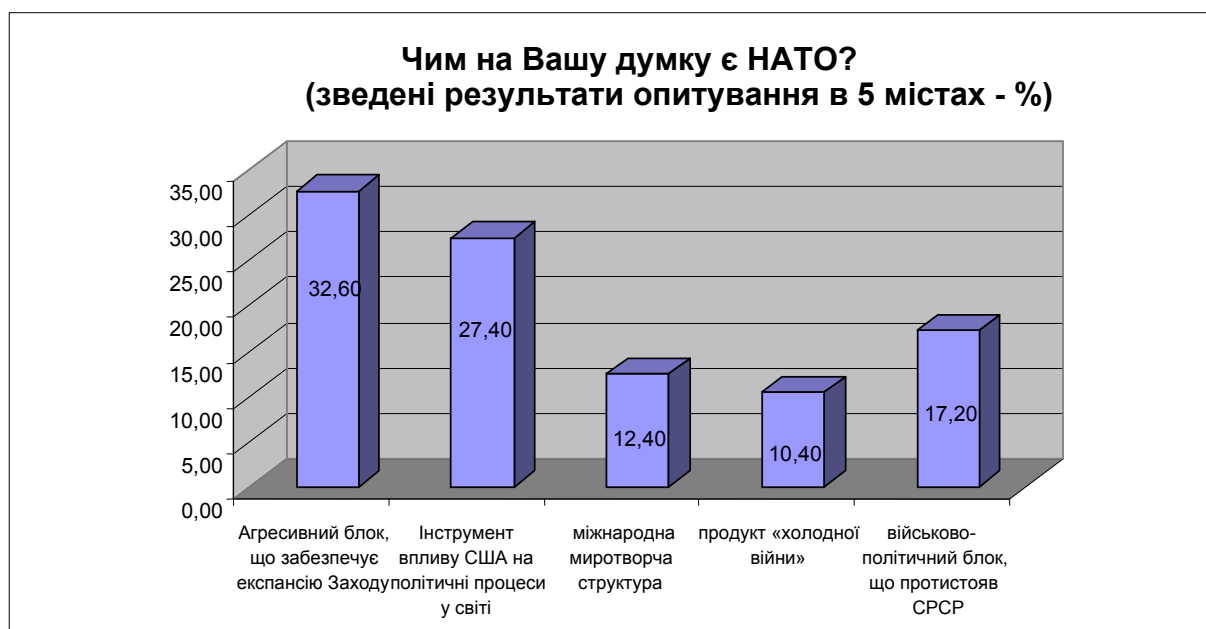

Рисунок Б.2 Чим на Вашу думку є НАТО?

Таблиця Б.3 Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?

Відповіді	Вінниця %	Київ %	Донецьк %	Одеса %	Львів %	Зведений результат %
потрібно обов'язково і якомога швидше	15,00	16,00	1,00	1,00	22,00	11,00
потрібно у перспективі (за сприятливих обставин)	24,00	26,00	2,00	2,00	18,00	14,40
не потрібно за жодних обставин	29,00	27,00	69,00	68,00	21,00	42,80
поки що не потрібно	22,00	22,00	25,00	27,00	20,00	23,20
Важко відповісти	10,00	9,00	3,00	2,00	19,00	8,60

Рисунок Б.3 Чи потрібно, на Вашу думку, Україні вступати до НАТО?

Таблиця Б.4 Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?

Відповіді	Вінниця %	Київ %	Донецьк %	Одеса %	Львів %	Зведений результат %
Вступ до НАТО	33,00	38,00	1,00	2,00	42,00	23,20
Військовий блок з країнами СНД	17,00	15,00	46,00	45,00	7,00	26,00
Позаблоковий курс	36,00	34,00	30,00	28,00	23,00	30,20
Важко відповісти	14,00	13,00	23,00	25,00	28,00	20,60

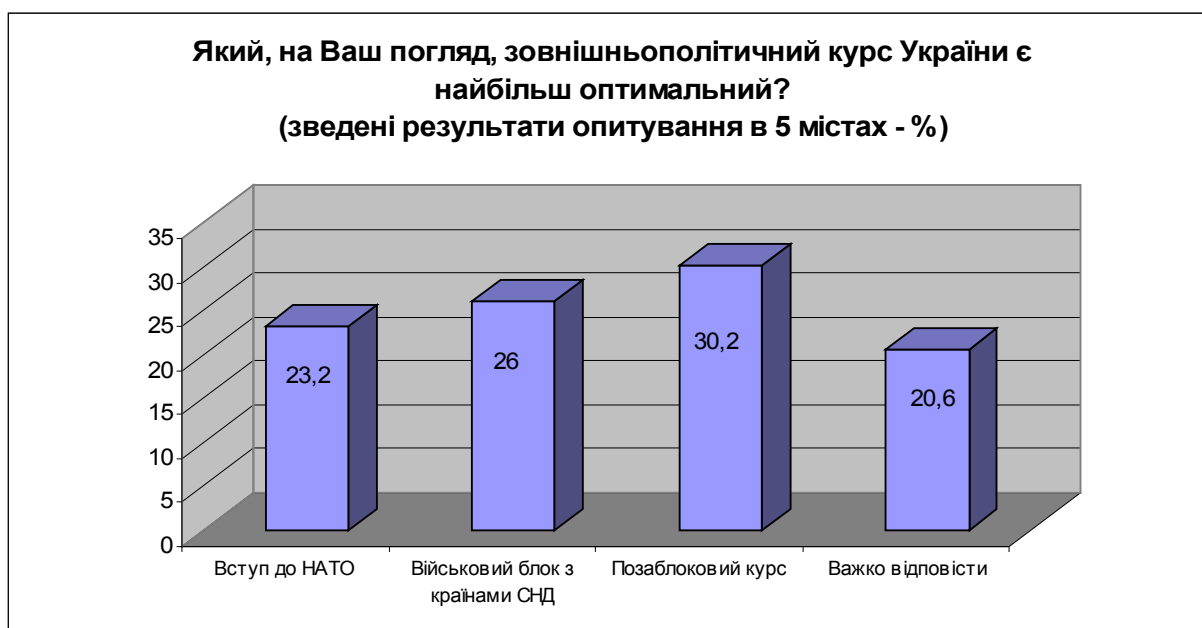

Рисунок Б.4 Який, на Ваш погляд, зовнішньополітичний курс України є найбільш оптимальний?

Таблиця Б.5 Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?

Відповіді	Вінниця %	Київ %	Донецьк %	Одеса %	Львів %	Зведений результат %
на референдумі	68,00	65,00	82,00	78,00	68,00	72,20
президентом України	13,00	15,00	2,00	3,00	20,00	10,60
парламентом України	8,00	7,00	8,00	9,00	9,00	8,20
важко відповісти	11,00	13,00	8,00	10,00	3,00	9,00

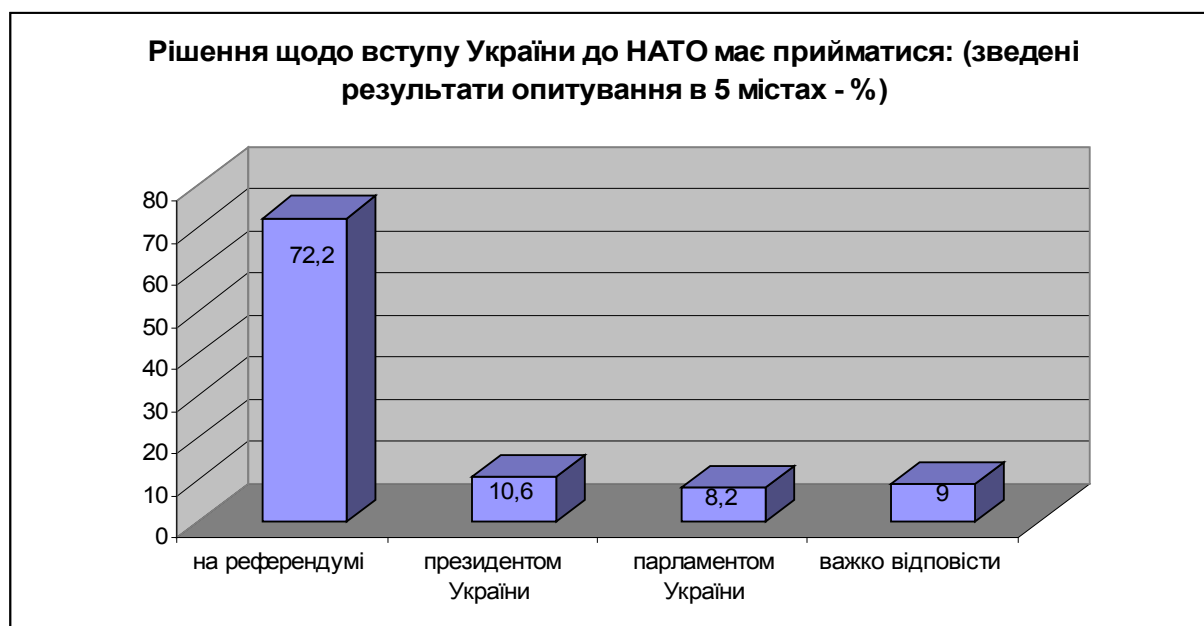

Рисунок Б.5 Ким має прийматися рішення щодо вступу України до НАТО?

Таблиця Б.6 Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?

Відповіді	Вінниця %	Київ %	Донецьк %	Одеса %	Львів %	Зведений результат %
ЗА	30,00	32,00	3,00	5,00	55,00	25,00
ПРОТИ	30,00	30,00	95,00	95,00	22,00	54,40
Важко відповісти	40,00	38,00	2,00	0,00	23,00	20,60

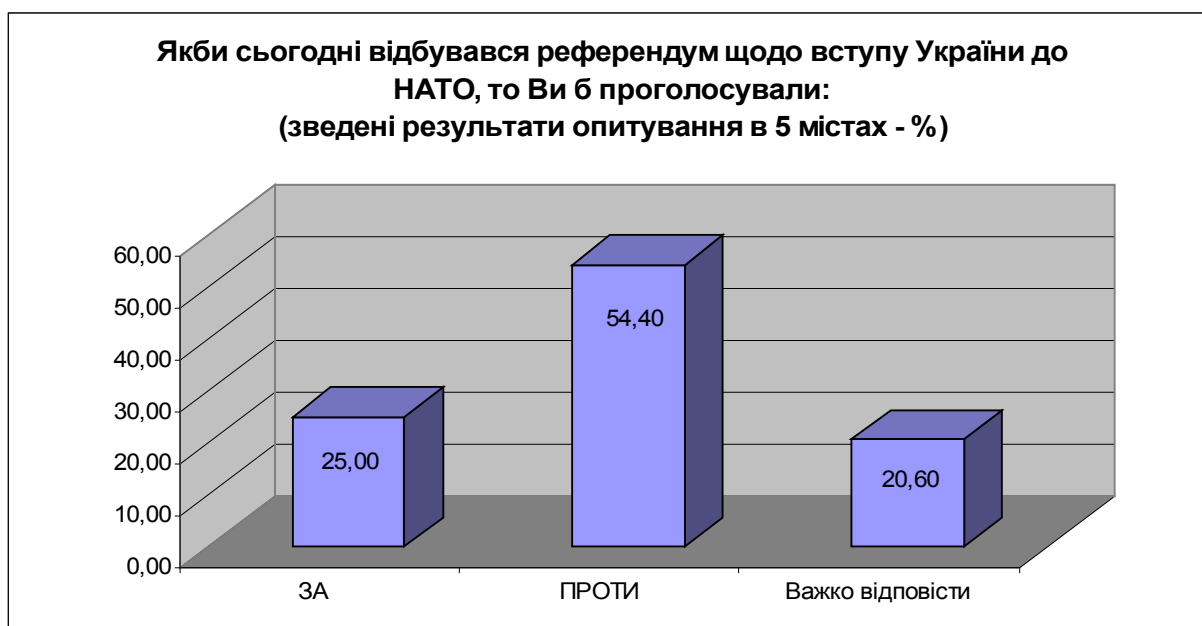

Рисунок Б.6 Якби Ви проголосували, якщо референдум щодо вступу України до НАТО відбувався сьогодні?

Таблиця Б.7 Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації євроінтеграційного курсу держави?

Відповіді	Вінниця %	Київ %	Донецьк %	Одеса %	Львів %	Зведений результат %
Так	41,00	55,00	7,00	12,00	85,00	40,00
Ні	20,00	23,00	35,00	36,00	10,00	24,80
Важко відповісти	39,00	22,00	58,00	52,00	5,00	35,20

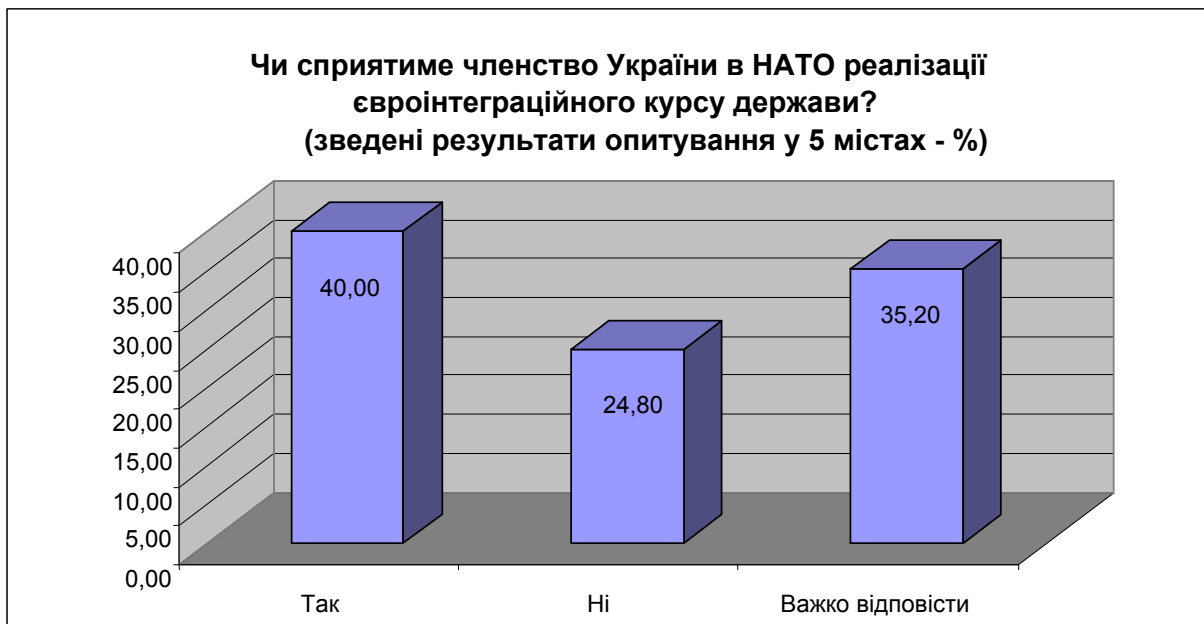

Рисунок Б.7 Чи сприятиме членство України в НАТО реалізації євроінтеграційного курсу держави?

Таблиця Б.8 Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?

Відповіді	Вінниця %	Київ %	Донецьк %	Одеса %	Львів %	Зведений результат %
Загальнодержавні ЗМІ	29,00	32,00	22,00	21,00	38,00	28,40
Місцеві ЗМІ	22,00	22,00	18,00	20,00	30,00	22,40
Інтернет	8,00	9,00	3,00	8,00	6,00	6,80
Інформаційно-просвітницькі заходи	30,00	29,00	13,00	15,00	21,00	21,60
Рекламні матеріали (листівки, плакати)	5,00	8,00	4,00	4,00	5,00	5,20
Важко відповісти	6,00	0,00	40,00	32,00	0,00	15,60

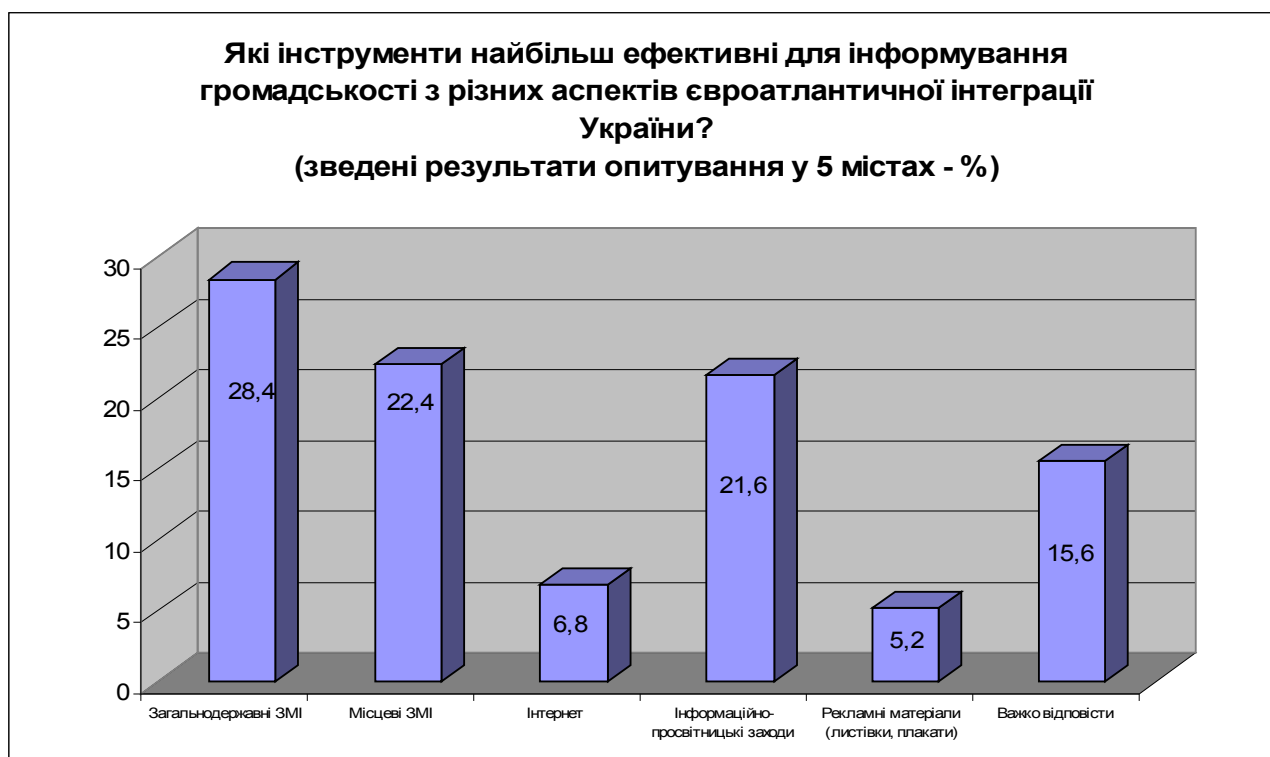

Рисунок Б.8 Які інструменти найбільш ефективні для інформування громадськості з різних аспектів євроатлантичної інтеграції України?

Таблиця Б.9 Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?

Відповіді	Вінниця %	Київ %	Донецьк %	Одеса %	Львів %	Зведений результат %
Органи центральної виконавчої влади	14,00	16,00	10,00	12,00	18,00	14,00
Місцева влада	25,00	23,00	23,00	22,00	23,00	23,20
Громадські організації	27,00	26,00	11,00	13,00	25,00	20,40
ЗМІ	34,00	35,00	21,00	26,00	34,00	30,00
Важко відповісти	0,00	0,00	35,00	27,00	0,00	12,40

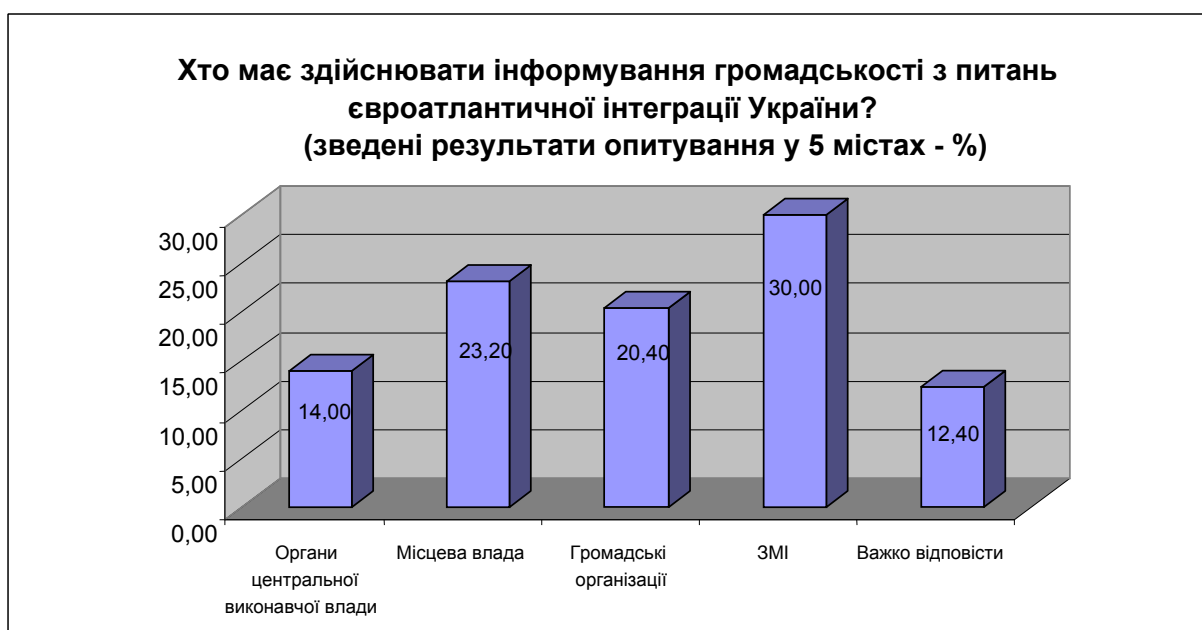

Рисунок Б.9 Хто має здійснювати інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України?

Таблиця Б.10 Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?

Відповіді	Вінниця %	Київ %	Донецьк %	Одеса %	Львів %	Зведений результат %
В повній мірі	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Недостатньо	25,00	27,00	9,00	13,00	21,00	19,00
Не висвітлюють	57,00	59,00	70,00	67,00	57,00	62,00
Важко відповісти	18,00	14,00	21,00	20,00	22,00	19,00

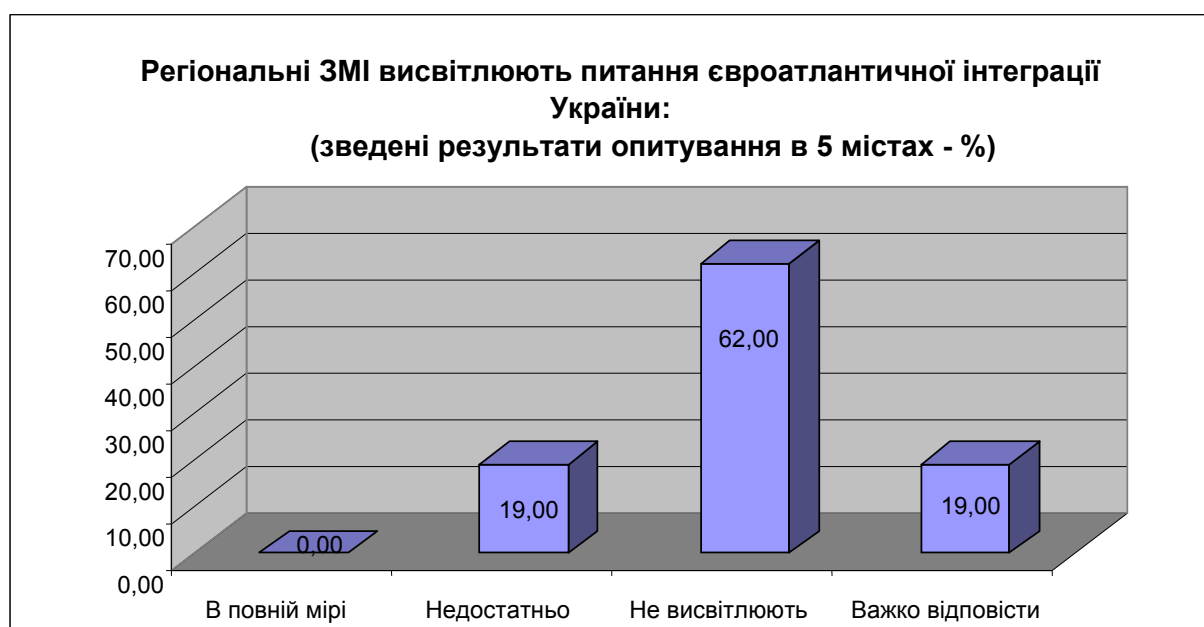

Рисунок Б.10 Як, на Вашу думку, висвітлюють питання євроатлантичної інтеграції України регіональні ЗМІ?

Таблиця Б.11 Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?

Відповіді	Вінниця %	Київ %	Донецьк %	Одеса %	Львів %	Зведений результат %
Високим	7,00	8,00	2,00	2,00	6,00	5,00
Задовільним	21,00	24,00	13,00	12,00	25,00	19,00
Низьким	61,00	58,00	67,00	57,00	62,00	61,00
Важко відповісти	11,00	10,00	18,00	29,00	7,00	15,00

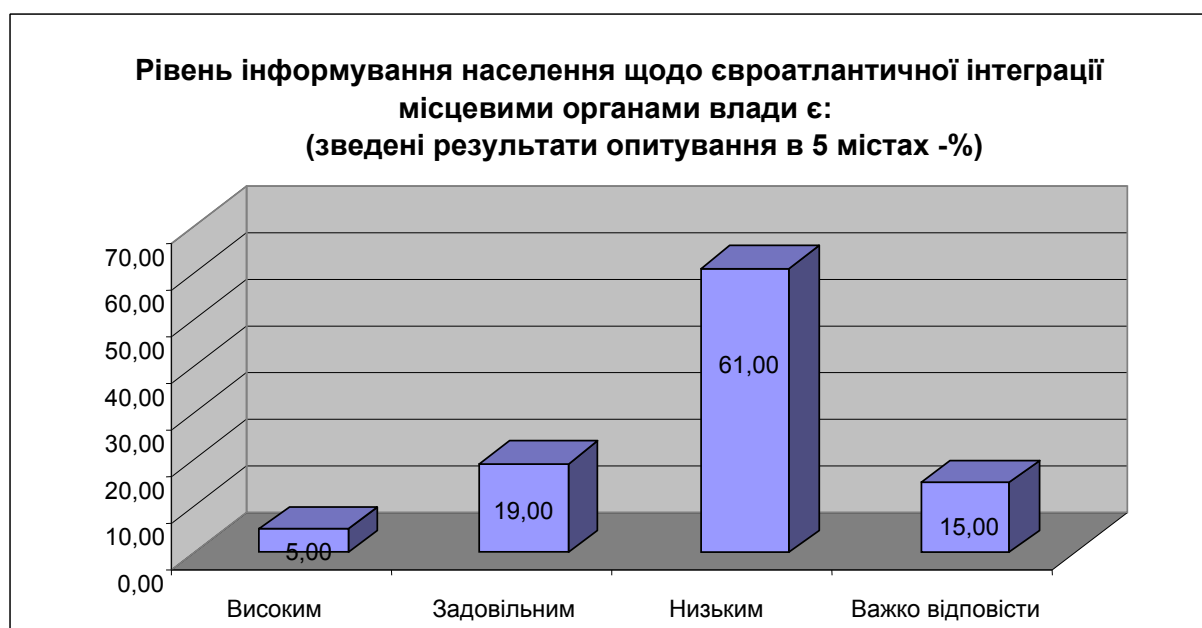

Рисунок Б.11 Яким, на Вашу думку, є рівень інформування населення щодо євроатлантичної інтеграції місцевими органами влади?